

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Vår dato:

20.01.2025

Vår ref:

2019/34733

Deres dato:

Deres ref:

Ullensaker kommune
Postboks 470
2051 JESSHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Anette Strømme, 22003654

Vedtak om endret tillatelse - utsatt frist for overføring av avløpsvann fra Kløfta avløpsrensaneanlegg til Gardermoen avløpsrensaneanlegg og implementering av vilkår for slambehandling og biogassanlegg - Ullensaker kommune

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus endrer tillatelsen for Ullensaker kommune til utslipp av kommunalt avløpsvann (tillatelsesnummer 2020.0219.T). Endringene innebærer at det gis utsatt frist for overføring av Kløfta avløpsrensaneanlegg til Gardermoen avløpsrensaneanlegg, samt at vilkår for slambehandling og biogassanlegg ved Gardermoen avløpsrensaneanlegg tas inn i tillatelsen.

Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt.

Statsforvalteren vedtar gebyr på kr 88 700 for behandling av saken.

Vedtaket om tillatelse kan påklages innen tre uker.

Vi viser til søknad av 03.07.2024 fra Ullensaker kommune om endring av tillatelse etter forurensingsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann. Dere søker om utsatt frist for å overføre avløpsvann fra Kløfta avløpsrensaneanlegg til Gardermoen avløpsrensaneanlegg, og midlertidig fritak fra kravet om akkreditert prøvetaking.

Vedrørende slambehandling ved Gardermoen avløpsrensaneanlegg viser vi til Statsforvalterens saksbehandling for å implementere industriutslippsdirektivet (IED) og BREF Waste Treatment i tillatelsen, vår saksreferanse 2023/4072. I brev av 04.11.2024 kom det nye føringer fra Miljødirektoratet som gjelder slambehandling i biogassanlegg som er en integrert del av kommunale avløpsrensaneanlegg.

E-postadresse:
sfospost@statsforvalteren.no
Sikker melding:
www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse:
Pb 325
1502 Moss

Besøksadresse:
Moss: Vogts gate 17
Drammen: Dr. Hansteinsgate 9
Oslo: Stensberggata 27

Telefon: 69 24 70 00
www.statsforvalteren.no/os
Org.nr. 974 761 319

Søknad

Utsatt frist for overføring av avløpsvann fra Kløfta avløpsrenseanlegg

Ullensaker kommune har i tillatelsen til utslipp av kommunalt avløpsvann (tillatelsesnummer 2020.0219.T) datert 29.04.2020, sist endret 08.06.2020, et vilkår om at Kløfta avløpsrenseanlegg skal overføres til Gardermoen avløpsrenseanlegg innen 01.01.2025. Kommunen er i prosess med å bygge ut Gardermoen avløpsrenseanlegg. Utvidet anlegg skal settes i drift 01.01.2025, og vil få økt kapasitet, økt rensegrad for total fosfor og rensetrinn for fjerning av E. coli/TKB.

Ullensaker kommune har varslet Statsforvalteren per e-post 31.10.2023 om forsinkelse i arbeidene med overføring av avløpsvann fra Kløfta avløpsrenseanlegg. I søknaden av 03.07.2024 har kommunen redegjort for forholdet og beregnet konsekvenser forsinkelsen har i form av endret utslipp til resipienten, Leira. Kommunen søker om utsatt frist til 01.07.2025 for overføring av avløp fra Kløfta til Gardermoen avløpsrenseanlegg.

Årsaken til at kommunen søker om seks måneders utsatt frist for overføring av Kløfta avløpsrenseanlegg til Gardermoen avløpsrenseanlegg, er at det er oppstått forsinkelser knyttet til tillatelser for å gjennomføre grunnundersøkelser og avtaler med grunneiere for fremføring av ledningsanlegg mellom Kløfta og Gardermoen. Ullensaker kommune har etablert pumpeledning og overføringskapasitet for transport av avløpsvann fra Kløfta frem til Gardermoen avløpsrenseanlegg. Gjenstående arbeider som skal ferdigstilles innen 01.07.2025 er blant annet ny pumpestasjon og pumpeledning fra Kløfta mot Jessheim syd, og videreføring av pumpeledning fra Jessheim syd.

Arbeidet med utvidelsen og oppgraderingen av Gardermoen avløpsrenseanlegg (UGRA-prosjektet) er, ifølge kommunen, i rute i henhold til hovedfremdriftsplanen. Alle bygge- og driftsinstallasjonene skal ferdigstilles i løpet av juni 2024. Deretter vil prosjektet følge plan for testing og igangkjøring av nytt anlegg (R2) gjennom andre halvår 2024, slik at det står ferdig til å settes i drift med full belastning fra 01.01.2025. Over en ni ukers oppstartsperiode mot slutten av 2024 vil det nye renseanlegget (R2) gradvis få en høyere avløpsbelastning samtidig som det bygges opp en biofilm i reaktorene. I denne perioden vil anlegget (R2) ikke kunne levere optimale renseresultater. I løpet av januar 2025 er det planlagt å midlertidig stenge ned driften av eksisterende Gardermoen renseanlegg (R1) for å gjennomføre nødvendige tiltak i forbehandlingen her. Det nye anlegget (R2) vil da i en 3–4 måneders periode ta imot alt avløpsvann. Selv om kapasiteten i R2 er tilstrekkelig til å motta avløpsvannet fra Kløfta, vurderer kommunen det likevel som et risikomoment å belaste det nye anlegget såpass kraftig over en 3–4 måneders periode i en tidlig fase etter igangkjøring av dette anlegget. Ullensaker kommune vurderer at det vil være tryggere å ha begge anlegg (R1 og R2) i drift når overføring av avløpsvann fra Kløfta skjer.

Det er beregnet at samlet rensegrad for nitrogen for eksisterende (R1) og nytt anlegg (R2) vil ligge på 66,7 % i innkjøringsperioden. Det innebærer en usikkerhet for om Gardermoen renseanlegg i 2024 vil klare å overholde utslippstillatelsens rensekrav på 70 %. Rensekravene for fosfor og organisk stoff forventes å ikke bli berørt.

Konsekvenser for utslipp til Leira ved utsatt frist for overføring av Kløfta

Konsekvenser ved at overføring av avløpsvann fra Kløfta avløpsrenseanlegg til Gardermoen avløpsrenseanlegg utsettes med 6 måneder, er at det vil bli et merutslipp av fosfor, nitrogen og bakterier til Leira. Merutslippet er beregnet til 39,52 kg fosfor (3 % økning) og 13,95 kg nitrogen (16,9 % økning) for 2025. Merutslipp for bakterier er ikke beregnet da Kløfta avløpsrenseanlegg ikke har krav til reduksjon av bakterier, og kommunen mangler dermed referanser for å beregne dette.

Vedrørende søknad om midlertidig fritak fra akkreditert prøvetaking

Ullensaker kommune søker om midlertidig fritak fra krav om akkreditert prøvetaking ved Gardermoen avløpsrenseanlegg og Kløfta avløpsrenseanlegg. Det er Miljødirektoratet som har myndighet til å kunne gi unntak fra kravene i forurensningsforskriften § 14-11. Statsforvalteren sendte derfor 16.07.2024 kommunens søknad om midlertidig fritak fra akkreditert prøvetaking, til Miljødirektoratet for behandling, eventuell delegering av myndighet til Statsforvalteren. Miljødirektoratet fattet 17.10.2024 vedtak om avslag på søknad om unntak fra krav om akkreditert prøvetaking.

Slambehandling ved Gardermoen avløpsrenseanlegg

Statsforvalteren viser til tidligere saksbehandling, saksreferanse 2023/4072, for oppfølging av industriutslippsdirektivet (IED) og BREF Waste Treatment.

Høring

I forbindelse med vedtak om tillatelse eller endring av tillatelse etter forurensningsloven, skal forurensningsmyndigheten sørge for at det gis anledning til å uttale seg i saken. Dette følger av forurensningsforskriften § 36-5. I henhold til § 36-9 i forurensningsforskriften kan forurensningsmyndigheten unnlate forhåndsvarsel av søknad i visse tilfeller. Etter § 36-9 andre ledd bokstav b kan høring unnlates der omgjøring av eksisterende tillatelse vil være av mindre miljømessig betydning. Utsettelse av frist for nedleggelse og overføring av Kløfta avløpsrenseanlegg med 6 måneder vil kunne ha en miljømessig betydning, ettersom Kløfta avløpsrenseanlegg ikke har nitrogenrensing og dermed vil ha lavere rensegrad for denne parameteren enn det Gardermoen avløpsrenseanlegg oppnår. Dette vil gi økt utslipp av nitrogen til resipienten så lenge Kløfta avløpsrenseanlegg driftes. Statsforvalteren har likevel vurdert at dette er av mindre miljømessig betydning, på bakgrunn av kommunens vurdering av forventet utslipp i perioden frem til nedleggelse av Kløfta avløpsrenseanlegg.

Statsforvalteren sendte 16.12.2024 utkast til vedtak om endret tillatelse til Ullensaker kommune for gjennomlesning. Vi har ikke mottatt kommentarer fra Ullensaker kommune innen fristen 13.01.2025.

Statsforvalterens vurdering

Myndighet

Statsforvalteren har behandlet saken som rett forurensningsmyndighet for utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelser, jf. forurensningsforskriften § 14-3 og rundskriv T-3/12. Vi viser til tillatelse gitt fra oss 29.04.2020, sist endret 08.06.2020.

Etter forurensningsloven § 11 første ledd kan forurensningsmyndigheten gi tillatelse til virksomhet som kan medføre forurensning. Forurensningsmyndigheten kan også endre en allerede gitt tillatelse etter denne bestemmelsen så fremt endringen skyldes forhold som ikke allerede er vurdert av myndigheten. Også for disse tilfellene må fordelene ved å gi tillatelse veie tyngre enn ulempene.

Vurdering av utsatt frist for overføring av avløpsvann fra Kløfta avløpsrenseanlegg

Beregning av de økte utslippene fra i dag og frem til nytt avløpsrenseanlegg settes i drift vurderes å være av mindre miljømessig betydning. Oppgradering og utvidelse av Gardermoen avløpsrenseanlegg med nedleggelse av Kløfta avløpsrenseanlegg, vil gi bedre rensing av avløpsvann som tidligere ble renset ved Kløfta avløpsrenseanlegg, da rensingen vil inkludere nitrogen- og bakteriefjerning.

Ullensaker kommune har søkt om utsatt frist for overføring av avløpsvann fra Kløfta avløpsrensaneanlegg til Gardermoen avløpsrensaneanlegg. Dette medfører endring av punkt 1.1, 1.5 og 4.2 i tillatelsen.

Vurdering etter vannforskriften

Gardermoen avløpsrensaneanlegg har utslipp til Leira (Vann-Nett ID 002-3384-R). Vannforskriften § 4 sier at «tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand». Statsforvalteren vurderer at å gi utsatt frist for overføring av avløpsvann fra Kløfta avløpsrensaneanlegg til Gardermoen avløpsrensaneanlegg, vil medføre noen forurensningsmessige ulemper ved at avløpsvann fra Kløfta i dag renses dårligere for nitrogen og andre parametere enn det det ville blitt gjort ved Gardermoen avløpsrensaneanlegg. Utsettelsen vil derfor føre til noe økte utslipp til resipienten. Merutslippet er beregnet til 39,52 kg fosfor (3 % økning) og 13,95 kg nitrogen (16,9 % økning) for 2025.

Til tross for at utsettelsen vil føre til noe økt forurensning på kort sikt vurderer vi at tiltaket på lengre sikt vil bidra til å redusere belastningen på resipienten når utvidet Gardermoen avløpsrensaneanlegg står klart fra 01.07.2025. Vi anser derfor at ulempene ved utsettelsen er av mindre miljømessig betydning sammenlignet med de fordeler som overførselen av avløpsvann fra Kløfta avløpsrensaneanlegg til Gardermoen avløpsrensaneanlegg har. Vi vurderer videre at merutslippet som følge av utsettelsen vil være av mindre størrelse og vektlegger også at utsettelsen er av begrenset varighet (6 måneder). På bakgrunn av dette anser vi at utslippet ikke medfører en vesentlig risiko for varig forringelse av miljøtilstanden i Leira.

Konsekvenser for naturmiljøet

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Omsøkt endring av fremdriftsplanen gitt i tillatelsen vil ikke ha betydning for naturmangfoldet. Vi viser til vurdering i vedtak datert 29.04.2020.

Avløpsslam

Avløpsslam (råslam) er å betrakte som en overflødig fraksjon oppstått ved rensing av kommunalt avløpsvann, og anses derfor som et avfall i henhold til forurensningsloven § 27. Statsforvalteren sendte 07.02.2023 anmodning om opplysninger og egenvurdering av om slambehandling og biogassanlegg ved Gardermoen avløpsrensaneanlegg i Ullensaker kommune er omfattet av industriutslippsdirektivet (IED) og BAT for avfallshåndtering.

Ullensaker kommune drifter Gardermoen avløpsrensaneanlegg, der anlegg for slambehandling og produksjon av biogass inngår. Ullensaker kommune behandler avløpsslammet med termofil anaerob utråtning, med en behandlingsskapasitet på ca. 150 tonn våtvekt per døgn. Statsforvalteren vurderte på dette tidspunkt, med bakgrunn i gjeldende veiledning fra Miljødirektoratet, at slambehandlingsanlegget var omfattet av forurensningsforskriften kapittel 36 vedlegg I punkt 5.3 b i) *gjenvinning, eller en blanding av gjenvinning og sluttbehandling, av ordinært avfall med en kapasitet på mer enn 75 tonn per dag ved biologisk behandling, eller 5.3 siste ledd når den eneste avfallshåndteringsaktiviteten som utføres er anaerob utråtning, skal kapasitetsgrensen være mer enn 100 tonn våtvekt per dag.* I forbindelse med Statsforvalterens implementering av IED og BAT-AEL for behandling av avløpsslam i gjeldende tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann (tillatelsesnr. 2020.0219.T), har Ullensaker kommune 21.12.2023 søkt om varig unntak fra BAT-AEL for Tot-N i rejektvannet. Søknad om varig unntak fra forpliktende utslippsverdier iht. BAT-AEL for avfallsbehandling ble sendt Miljødirektoratet på samråd 19.01.2024.

Forholdet til industriutslippsdirektivet (IED) og BAT-konklusjoner for avfallsbehandling

Miljødirektoratet har 04.11.2024 endret sin veiledning gjeldende slambehandling/biogassanlegg av internslam i tilknytning til avløpsrenseanlegg og forholdet til forurensingsforskriften kap. 36 vedlegg 1 om aktiviteten faller inn under industriutslippsdirektivet og BREF for avfallsbehandling (Waste Treatment).

De nye føringene innebærer følgende:

- Dersom avløpsrenseanleggets eget avløpsslam behandles i slambehandlingsanlegg/biogassanlegg som er en integrert del av avløpsrenseanlegget, er dette omfattet av avløpsdirektivet.
- Behandling av avløpsslam mottatt fra andre eller av annet avfall enn avløpsslam i integrerte slambehandlingsanlegg/biogassanlegg, omfattes av avfallsregelverket og eventuelt virkeområdet til BREF for avfallsbehandling.

Integrerte slambehandlingsanlegg/biogassanlegg er anlegg som er en integrert del av selve avløpsrenseanlegget. Det kan enten være som et internt anlegg ved avløpsrenseanlegget, eller koblet til avløpsrenseanleggets system på samme geografiske lokasjon. Det er avgjørende at biogassanlegget er integrert i systemet til avløpsrenseanlegget for fullstendig håndtering av avløpsvann og slambehandling.

Med eget avløpsslam menes avløpsslam produsert ved det kommunale avløpsrenseanlegget og septikslam fra mindre rensinretninger (regulert etter kapittel 12 i forurensningsforskriften) fra områder som omfattes av utslippstillatelsens virkeområde, som leveres direkte til slambehandlingsanlegget/biogassanlegget. Det siste forutsetter at septikslam kun utgjør ubetydelige mengder, slik at rejektivannets sammensetning ikke blir vesentlig påvirket.

Dette medfører at avløpsrenseanlegg med integrert slambehandling/biogassanlegg som kun behandler *internslam* fra anlegget, ikke er omfattet av IED og BREF Waste Treatment, selv om behandlingsskapiteten overstiger kapasitetsgrensen for når IED inntreffer. Avløpsrenseanlegg med slambehandlingsanlegg/biogassanlegg over en viss behandlingsskapitet som også mottar *eksternt* avløpsslam fra andre avløpsrenseanlegg og/eller mottar annet biogass-substrat, er omfattet av avfallsregelverket og IED. Mottak av septikslam skal inngå i totalvurderingen om slambehandlingen er omfattet av avfallsregelverket og IED eller ikke. Avløpsrenseanlegg med integrert slambehandlingsanlegg/biogassanlegg som mottar *eksternt* avløpsslam fra andre avløpsrenseanlegg, med lavere behandlingsskapitet enn for når IED inntreffer, skal reguleres etter avfallsregelverket, og det kan være aktuelt å regulere utslipp av rejektivann for å ivareta resipientensyn.

Miljødirektoratet har per tidspunkt ikke behandlet samrådssaken om varig unntak fra BREF WT og BAT-AEL for slambehandling ved Gardermoen avløpsrenseanlegg i Ullensaker kommune, men viser til deres nye veiledning som beskrevet over. Med bakgrunn i bekreftelse fra Ullensaker kommune datert 20.11.2024 om at det kun behandles internslam ved slambehandlingsanlegget ved Gardermoen avløpsrenseanlegg – unntatt slam fra Kløfta avløpsrenseanlegg som legges ned 01.07.2025 – har vi oversendt denne informasjonen til Miljødirektoratet, og Statsforvalteren vil se hen til ny veiledning gjeldende slambehandling av internslam. Kommunen oppgir at septikslam ikke tilføres direkte til slambehandlingsanlegget, men blir tilført innløpet til avløpsrenseanlegget via eget septikmottak og blandet med innkommende avløp.

Aktiviteten for slambehandling/biogassanlegg ved Gardermoen avløpsrenseanlegg faller ikke inn under industriutslippsdirektivet og BREF for avfallsbehandling, men vi vurderer likevel at det nødvendig å sette vilkår for denne aktiviteten i tillatelsen.

Tilføyelsene for avløpsslam gjelder rammekrav i nytt punkt 1.2 der vi oppgir tillatt mengde avløpsslam behandlet per døgn, samt hvilke typer slam som behandles. Vi har satt inn nytt punkt om vilkår om avfall og avløpsslam i punkt 6. Vi presiserer at krav i tillatelsen punkt 5 *Utslipp til luft* også gjelder for slambehandling/biogassanlegget ved Gardermoen avløpsrensaneanlegg. Tillatelsen punkt 2 *Generelle vilkår*, punkt 3 *Styringsverktøy*, punkt 7 *Forurenset grunn og forurensete sedimenter*, samt øvrige generelle punkter, gjelder også for slambehandling/biogassanlegget.

Dersom Ullensaker kommune ønsker på et senere tidspunkt å ta imot avløpsslam fra eksterne avløpsrensaneanlegg og/eller motta andre typer biogass-substrat, må kommunen søke om endret tillatelse. Vi viser til at slambehandling av eksternt slam, som også inkluderer septikslam, med behandlingskapasitet over 100 tonn våtvekt per døgn, omfattet av IED og BREF Waste Treatment og må forholde seg til de forpliktende utslippsverdier (BAT-AEL) gjeldende for utslipp til vann og luft.

Konklusjon

Statsforvalteren fatter vedtak om endring av tillatelse med utsatt frist for overføring av avløpsvann fra Kløfta avløpsrensaneanlegg til Gardermoen avløpsrensaneanlegg.

Vilkår til slambehandling- og biogassanlegg ved Gardermoen avløpsrensaneanlegg tas også inn i forbindelse med endringen av tillatelsen.

Endrede frister

Tabellen nedenfor gir oversikt over *endrede* frister for gjennomføring av tiltak som tillatelsen krever:

Referanse til vilkårpunkter	Beskrivelse av tiltak	Endrede frister
1.1 Omfang	Overføring av avløp fra Kløfta avløpsrensaneanlegg til Gardermoen avløpsrensaneanlegg	01.07.2025
1.2 Rammer for håndtering av avløpsslam ved Gardermoen biogassanlegg	Slam fra Kløfta avløpsrensaneanlegg leveres Gardermoen biogassanlegg	Frem til 01.07.2025
1.5 Oversikt over krav med frister	Nedleggelse av Kløfta avløpsrensaneanlegg	01.07.2025

Vedtak om endret tillatelse

Statsforvalteren endrer tillatelsen til Ullensaker kommune til utslipp av kommunalt avløpsvann. Endringene innebærer at det gis utsatt frist for overføring av Kløfta avløpsrensaneanlegg til Gardermoen avløpsrensaneanlegg, samt at vilkår for slambehandling og biogassanlegg ved Gardermoen avløpsrensaneanlegg tas inn i tillatelsen.

Tillatelsen er endret med hjemmel i forurensingsloven § 11. Det er satt vilkår til tillatelsen med hjemmel i § 16. Endret tillatelse med vilkår følger vedlagt dette brevet.

Statsforvalteren har ved avgjørelsen av om tillatelse skal gis, og ved fastsetting av vilkårene, lagt vekt på de forurensmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. Tillatelsen med vilkår følger vedlagt dette brevet.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringene skal være basert på skriftlig saksbehandling og forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført.

At forurensningen er tillatt, utelukker ikke erstatningsansvar for skade og ulempe eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.

Brudd på tillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79.

Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel om gebyr i brev av 05.11.2024. Vi varslet sats 6 som i år 2024 utgjør kr 44 300.

Vi vurderer at gebyret i denne saken bør følge sats 5, som utgjør kr 88 700, på bakgrunn av medgått tid for både implementering av slambehandling og utsatt frist i saken.

Ressursbruk knyttet til saksbehandlingen er lagt til grunn ved fastsettelse av gebyrsats. Herunder hører gjennomgang av søknaden, møter og korrespondanse med søker, samråd med Miljødirektoratet, endelig ferdigstillelse av tillatelsen. Innsats fra andre fagpersoner hos Statsforvalteren inngår også.

Ullensaker kommune skal betale gebyr for vår behandling av søknaden (jf. forurensningsforskriften § 39-3). Gebyr fastsettes til kr 88 700. Vedtaket om gebyr er gjort etter forurensningsforskriften §§ 39-4 jf. 39-3.

Miljødirektoratet vil ettersende faktura.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen tre uker fra underretning om vedtak er kommet fram, eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Statsforvalteren.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Statsforvalteren eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages.

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Anette Strømme
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann i Ullensaker kommune endring 02
- 2 Vedtak om tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann i Ullensaker kommune 29042020
- 3 Vedtak om endret tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann i Ullensaker kommune 08062020

Kopi til:

Ullensaker kommune v/Ingar Trandum
Ullensaker kommune v/ Morten Kjeverud

Tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann i Ullensaker kommune

Tillatelsen er gitt i medhold av forurensningsloven § 11 jf. forurensningsforskriften § 14-4, og endret i medhold av § 11. Endringer er gjort på grunnlag av søknad 03.07.2024 om endring av frister og opplysninger om slambehandling og biogassanlegg. Dette tillatelsesdokumentet erstatter tidligere tillatelsesdokumenter.

Tillatelsen omfatter både minimumskravene i forurensningsforskriften kap. 14 og andre krav fastsatt av Statsforvalteren som forurensningsmyndighet etter forurensningsloven og forurensningsforskriften.

Kommunen må på forhånd avklare med Statsforvalteren dersom den ønsker å foreta endringer i driftsforhold, utslipp med mer, som kan ha miljømessig betydning og som ikke er i samsvar opplysninger som er gitt i søknaden eller under saksbehandlingen. Dette inkluderer tilkoblinger av flere tettbebyggelser ut over tettbebyggelsene 02-021-Jessheim og 02-020-Kløfta, eller tilkobling av nye renseanlegg.

Virksomhetsdata

Ansvarlig enhet	Ullensaker kommune
Postadresse	Ullensaker kommune, Postboks 470, 2051 Jessheim
Besøksadresse	Ullensaker kommune, Furusethgata 12, 2050 Jessheim
Gnr./Bnr.	151/132, deler av 151/5
E-postadresse	postmottak@ullensaker.kommune.no
Org. ledd	974551128
NACE-kode	37.000 Oppsamling og behandling av avløpsvann
Hovedkategori IED*:	Ikke omfattet
IED-kode:	Ikke omfattet

* IED (industriutslippsdirektivet) er gjennomført i norsk rett ved forurensningsforskriften av 1. juni 2004 nr. 931, kap. 36.

Statsforvalterens referanser

Tillatelsesnummer	Anleggsnummer og anleggsaktivitet
2020.0219.T	3033.0071.01 – Gardermoen sentralrenseanlegg 3033.0031.01 – Kløfta renseanlegg 3033.0071.02 – Ullensaker avløpsnett 3033.0071.03 – Gardermoen sentralrenseanlegg biogassanlegg

Tillatelse gitt: 29.04.2020	Endringsnummer: 02	Sist endret: 20.01.2025
Hilde Sundt Skålevåg seksjonssjef		Anette Strømme seniorrådgiver

Endringslogg

Endringsnummer	Endringer av	Punkt	Beskrivelse
01	08.06.2020	4.2.3	Kontrollparameter og prøvetaking er endret.
02	20.01.2025		<ul style="list-style-type: none"> • <i>Endret fra Fylkesmannen til Statsforvalteren.</i> • <i>s. 1 og 2: oppdaterte opplysninger</i> • <i>Punkt 1.1 og 4.2: Endret frist for nedleggelse av Kløfta avløpsrenseanlegg</i> • <i>Nytt punkt: Punkt 1.2 Tatt inn vilkår om rammer for behandling av avløpsslam ved Gardermoen biogassanlegg.</i> • <i>Punkt 1.5 Tatt inn nye frister.</i> • <i>Nytt punkt: Punkt 6 Avfall og avløpsslam</i> • <i>Punkt 2, punkt 3, punkt 5, punkt 7, punkt 11, punkt 14, punkt 15 og punkt 16. Presisering om at vilkårene også omfatter slambehandling og biogassanlegget.</i> • <i>Vedlegg 1 liste over prioriterte miljøgifter er oppdatert.</i>

Innhold

1. Tillatelsens ramme	5
1.1. Omfang	5
1.2. <i>Rammer for behandling av avløpslam ved Gardermoen biogassanlegg</i>	5
1.3. Miljømål	6
1.4. Ledningsnett i samvirke med Nannestad kommune og det totale avløpssystemet	6
1.5. <i>Oversikt over krav med frister</i>	6
2. Generelle vilkår	7
2.1. Utslippsbegrensninger	7
2.2. Plikt til å overholde grenseverdier	7
2.3. Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig	7
2.4. Plikt til forebyggende vedlikehold	7
2.5. Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare	7
3. Styringsverktøy	8
3.1. Miljøriskovurdering	8
3.2. Overordnet avløpsplan med handlingsdel	9
3.3. Tiltaksplaner	9
4. Utslipp til vann	9
4.1. Krav til avløpsnett	9
4.1.1. Generelt	9
4.1.2. Risikoklassifisering av overløp	10
4.1.3. Krav til nødoverløp og regulære regnvannsoverløp	10
4.1.4. Nødoverløp	10
4.1.5. Retting av punktfeil på ledningsanlegg	10
4.1.6. Handlingsplaner for reduksjon av fremmedvann	11
4.1.7. Handlingsplan for fornyelse av ledningsnett og kummer	11
4.2. Krav til renseanlegg	11
4.2.1. Utvidelse av renseanlegg, dimensjonering og overføring	11
4.2.2. Tiltak for forbedringer av dagens renseanlegg og framdriftsplan for ny løsning	11
4.2.3. Grenseverdier for utslipp	11
4.2.4. Utslippspunkt fra renseanlegg	13
4.2.5. Påslipp	13
4.3. Mudring	13

5. Utslipp til luft.....	14
5.1. Generelt.....	14
5.2. Lukt fra punktkilder	14
5.3. Metan	14
5.4. Støy	14
6. Avfall og avløpslam	15
6.1. Generelle krav til avfall	15
6.2. Generelt om håndtering av avløpslam.....	15
6.3. Slambehandlingsanlegg tilknyttet Gardermoen avløpsreanseanlegg	16
6.4. Påslipp av rejeftvann	16
6.5. Håndtering av biogass	16
7. Forurenset grunn og forurensete sedimenter	16
8. Måleprogram	16
9. Håndtering og beredskapsmessige tiltak mot utslipp og akuttutslipp.....	17
9.1. Etablering av beredskap.....	17
9.2. Varsling av akutt forurensning	17
10. Kjemikalier	17
11. Energi	18
11.1. Energistyringssystem	18
11.2. Utnyttelse av overskuddsenergi	18
12. Resipientundersøkelse og overvåking	18
14. Krav til rapportering.....	19
14.1. Egenkontrollrapportering (via Altinn).....	19
14.2. Årsrapport.....	19
15. Tilsyn.....	19
16. Nedleggelse, ombygging og overføring av avløpsvann til andre anlegg.....	19
Vedlegg 1 – Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.....	21

1. Tillatelsens ramme

1.1. Omfang

Tillatelsen omfatter all transport, behandling og utslipp av kommunalt avløpsvann i Ullensaker kommune som føres til Gardermoen renseanlegg og Kløfta renseanlegg. Kommunens avløpsnett og avløpsrenseanlegg refereres heretter til som det totale avløpssystemet. Tillatelsen omfatter samlet tilført avløpsmengde tilsvarende inntil 125 000 personekvivalenter (pe) i maksuke. Dersom tettbebyggelsens tilførte avløpsmengde i maksuke er større enn 125 000 pe skal *Statsforvalteren* varsles, og kommunen må søke om endret tillatelse i henhold til faktisk belastning.

Alle tettbebyggelser som er tilknyttet Gardermoen renseanlegg, også tettbebyggelser i andre kommuner, regnes som én tettbebyggelse i henhold til forurensningsforskriften kapittel 11, § 11-3 bokstav k, andre ledd. Tillatelse til transport, behandling og utslipp av kommunalt avløpsvann i deler av tettbebyggelse som ligger i andre kommuner enn Ullensaker kommune, er regulert i egne tillatelser.

Avløp fra tettbebyggelsen 02-020-Kløfta føres i dag til Kløfta renseanlegg. Fra **01.07.2025** skal avløp overføres fra Kløfta til Gardermoen renseanlegg og Kløfta renseanlegg skal legges ned. Når dette skjer vil dette regnes som én tettbebyggelse med samlet utslipp. Fra **01.07.2025** vil dermed tettbebyggelse 02-020-Kløfta inngå i tettbebyggelsen tilknyttet Gardermoen renseanlegg.

Denne tillatelsen må ses i sammenheng med gjeldende utslippstillatelse for Nannestad kommune. Påslippspunktene for Nannestad kommune til Gardermoen renseanlegg er på Taugland pumpestasjon (ved Krokfoss) og Terminalen pumpestasjon (ved flyplassen). Ullensaker kommune har ansvaret for drift av pumpestasjonene.

Kommunen skal til enhver tid ha oppdatert dokumentasjon og oversikt over utbygginger og tilkoblinger som kan medføre endring av tettbebyggelsen tilknyttet Gardermoen renseanlegg. Dette innebærer oversikt over tettbebyggelsens samlede utbredelse (areal) og størrelse (pe beregnet BOF₅ etter NS 9426). Ved utbygging av kommunens infrastruktur eller andre vesentlige utvidelse av virksomhet som medfører endringer i tettbebyggelsen, skal tettbebyggelsens utbredelse og størrelse oppdateres.

1.2. Rammer for behandling av avløps slam ved Gardermoen biogassanlegg

Tillatelsen omfatter mottak og behandling av avløps slam opp til 150 tonn våtvekt/døgn. Behandlingen består av termofil utråtning med produksjon av biogass. Kun internslam fra Gardermoen avløpsrenseanlegg, samt en mindre andel septikslam innenfor tillatelsens virkeområde, skal behandles i slambehandlingsanlegget.

Slam fra Kløfta avløpsrenseanlegg kan tas imot og behandles ved Gardermoen biogassanlegg frem til Kløfta avløpsrenseanlegg legges ned 01.07.2025.

1.3. Miljømål

Formålet med tillatelsen er å beskytte miljøet mot uheldige virkninger av utslipp av avløpsvann, inkludert eventuelt forurenset overvann. Ifølge forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) § 4 skal tilstanden i overflatevann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og minst god kjemisk tilstand.

Det totale avløpssystemet skal drives på en slik måte at miljømål etter vannforskriften og regional vannforvaltningsplan oppnås og tilstanden ikke forringes. Dette innebærer krav om tilfredsstillende oppsamling og transport fra tettbebyggelsen, herunder tiltak for å hindre forurensning fra overløpsutslipp og lekkasjer fra ledningsnett. I tillegg er det satt krav til kontroll på tilførsler av overvann gjennom oversikt over inn- og utlekking.

1.4. Ledningsnett i samvirke med Nannestad kommune og det totale avløpssystemet

Ullensaker kommunens ledningsnett og overføringsledninger må ses i sammenheng med påslipp fra Nannestad kommunes ledningsanlegg og Gardermoen renseanlegg. Innlekking av fremmedvann eller andre tekniske svakheter på ledningsanlegg påvirker Ullensaker kommune sitt avløpssystem og utslipp. Det er derfor viktig at det samarbeides tett med Nannestad kommune.

Vi forutsetter at miljørisikovurderingen og tiltaksprioriteringer i kommunen er samordnet med Nannestad kommunes miljørisikovurdering og prioriteringer. Dersom ikke annet er beskrevet i en samordningsavtale, er Ullensaker kommune ansvarlig for samordningen.

1.5. Oversikt over krav med frister

Alle styringsdokumentene skal årlig gjennomgås og oppdateres ved endringer/behov, og skal være dekkende for krav i denne tillatelsen.

Tabell 1 Viser oversikt over krav med spesifikke frister satt i tillatelsen

Referanse til vilkårs punkter	Tiltakstyper	Frister
4.2.1 Dimensjonering og overføring Dimensjonere Gardermoen renseanlegg for å klare økt belastning Nedleggelse av Kløfta renseanlegg	Oppgradere Gardermoen renseanlegg slik at anlegget er dimensjonert for år 2050. Kløfta renseanlegg overføres Gardermoen renseanlegg.	01.01.2025 01.07.2025
4.2.2. Tiltak for optimalisering	Krav til handlingsplan for å forbedre og optimalisere eksisterende renseanlegg for å redusere utslipp, til ny løsning er ferdigstilt	01.11.2020
4.2.3. Grenseverdier for utslipp Skjerpning av renskrav for fosfor	Minst 98%-årlig middelværdi av total fosfor (tot-P)	01.01.2025

2. Generelle vilkår

2.1. Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra kommunenes virksomhet som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i tillatelsen. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er også omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp er fremkommet i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår gjennom uttrykkelig regulering i tillatelsen.

2.2. Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som følger av normal drift i en slik grad at de kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3. Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra det totale avløpssystemet og fra *biogassanlegget*, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter kommunen å redusere utslipp så langt det er mulig uten urimelige kostnader.

Det totale avløpssystemet og *biogassanlegget* skal drives, vedlikeholdes og fornyes i et langsiktig perspektiv, slik at forventet funksjon og ytelse opprettholdes til enhver tid og er stabil til tross for variasjoner i belastning og klimaforhold.

2.4. Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslippene på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp skal kommunen sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. Systemer og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert.

2.5. Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter kommunen å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren.

Kommunen skal så snart som mulig informere *Statsforvalteren* om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning. Med forurensningsmessig betydning menes unormale tilførsler av forurensninger til renseanlegget som kan få konsekvenser for overholdelse av utslippskrav eller slamhåndtering. Akutt forurensning skal i tillegg varsles, jf. krav fastsatt i kapittel 9 i denne tillatelsen.

2.6. Internkontroll

Kommunen plikter å etablere internkontroll for sin avløpsvirksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette¹. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at virksomheten overholder krav i

---

¹ Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 06.12.1996, nr. 1127

denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven² og relevante forskrifter til disse lovene. Kommunen plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Kommunen plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold knyttet til avløpsvirksomheten. Plikt til å gjennomføre klimatilpassede miljørisikoanalyser følger av krav fastsatt i kapittel 3 i denne tillatelsen.

2.7. Plikt til å ha oversikt og kunnskap om tilstand og påvirkning.

Kommunen skal ha kjennskap til og kunne dokumentere skriftlig om det totale avløpssystemet og *biogassanlegget* påvirker eller kan påvirke vannforekomster, sårbare arter og/eller brukerinteresser. Kommunen skal ha kjennskap til og kunne dokumentere skriftlig i hvilken grad *biogassanlegg*, rensesanlegg, avløpsnett og forurenset overvann påvirker eller kan påvirke sårbare naturtyper eller områder som brukes av sårbare arter.

3. Styringsverktøy

3.1. Miljørisikovurdering

Kommunen plikter å utarbeide en skriftlig klimatilpasset miljørisikovurdering av det totale avløpssystemet, som inkluderer *slambehandling* og *biogassanlegget* som denne tillatelsen omfatter. Dette innebærer en kritisk gjennomgang av forhold knyttet til avløpssystemet som kan forårsake utilsiktede forurensningsutslipp/farer for forurensning.

Miljørisikovurderingen skal legge spesiell vekt på:

- Kritiske punkter på ledningsanlegg
- Kritiske punkter på rensesanlegg
- *Kritiske punkter på biogassanlegg*
- Utslipp til sårbare vannforekomster
- Områder med mulige brukerkonflikter
- Hvordan det totale avløpssystemet blir påvirket av klimaendringer
- Angi risiko og risikoreduserende tiltak i prioritert rekkefølge
- Vannforskriftens § 4 og mål om god kjemisk og økologisk tilstand

På grunnlag av utførte risikoanalyser og fastsatte akseptable risikonivåer for skadelige hendelser som følge av utslipp, må det planlegges og gjennomføres tiltak for å overholde akseptabelt risikonivå. Hvert tiltak skal være knyttet til en ansvarlig person/stilling, og tiltaket skal ha en frist for gjennomføring.

Miljørisikovurderinger skal evalueres minst 1 gang per år og skal oppdateres etter hvert som tiltak er gjennomført og kunnskapsgrunnlaget endrer seg. Evalueringen skal dokumenteres skriftlig.

Miljørisikovurderingen skal legge grunnlaget for den overordnede avløpsplanen med tilhørende handlingsdel (se punkt 3.2 om handlingsdel og punkt 9.1 om beredskapsplan).

---

² L11.06.1976 nr. 79 Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)

3.2. Overordnet avløpsplan med handlingsdel

Den overordnede avløpsplanen skal være kommunens styringsdokument og verktøy for håndtering av avløp, på kort og lang sikt. Planen skal se tiltak, mål og prioriteringer i sammenheng med øvrig planlegging i kommunen, og skal sørge for at utslipp fra avløp ikke er til hinder for at miljømålene etter vannforskriften kan oppnås. Planen skal ivareta krav fastsatt i denne utslippstillatelsen og gjeldende relevante forskrifter og lovverk.

Handlingsdelen i den overordnede avløpsplanen skal sammenstille og prioritere tiltak innenfor gjeldende økonomiplanperiode. Utfordringene knyttet til et mer ekstremt klima skal belyses, herunder hvilke tiltak som iverksettes for å sikre avløpssystemets funksjoner i fremtiden.

Handlingsdelen i den overordnede avløpsplanen skal være et aktivt verktøy og skal revideres årlig. Med revidering menes en gjennomgang av alle tiltak som er gjennomført siden sist revidering. Revideringen skal sikre at det avsettes tilstrekkelig med ressurser, både økonomiske og personressurser, for gjennomføring av planlagte tiltak.

3.3. Tiltaksplaner

Kommunen skal i forbindelse med utarbeidelse av handlingsdelen i den overordnede avløpsplanen konkretisere tiltak nærmere i tiltaksplaner.

Gjennom denne tillatelsen settes det krav til

- tiltaksplan knyttet til reduksjon av fremmedvann (jf. pkt. 4.1.6) og
- tiltaksplan for fornyelse av ledningsnett (jf. pkt. 4.1.7).

Kommunen må utover dette selv vurdere behovet for andre tiltaksplaner.

4. Utslipp til vann

4.1. Krav til avløpsnett

4.1.1. Generelt

Avløpsnett, herunder rørledning-, tunnel- og pumpesystemer for transport av avløpsvann, med tilhørende kummer skal, uten at det medfører uforholdsmessige store kostnader, dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes med utgangspunkt i den beste tilgjengelig teknologi og fagkunnskap, særlig med hensyn til:

- avløpsvannets mengde og egenskaper,
- forebygging av lekkasjer og
- begrensnig av forurensning av resipienten som følge av overløp

Kommunen må holde seg oppdatert på ny avløpsteknologi og ta i bruk bærekraftig teknologi for å begrense utslipp på forurensningsutsatte områder.

4.1.2. Risikoklassifisering av overløp

Med overløp menes alle faktiske utslipp av avløpsvann fra avløpsnett. Kommunen skal ha utslippskontroll på alle overløp, med faste prosedyrer og rutiner for å kunne dokumentere utslipp fra disse. Hvert overløp skal vurderes med hensyn til viktighet og risiko og settes inn i et risikoklassifiseringssystem utfra akseptkriterier.

Resultatet fra risikoklassifiseringen av overløp skal danne grunnlaget for prioritering av tiltak for å redusere overløp i en handlingsplan, jf. kapittel 3 Krav til miljørisikovurdering og handlingsdel med planer.

Utslipp fra avløpsnett til sårbare resipienter skal fjernes eller reduseres ved tiltak. Oppsamlingstiltak som hindrer overløp i en definert periode skal vurderes.

Det vises for øvrig til at beste tilgjengelig teknologi (BAT) skal installeres for å beskytte sårbare vannforekomster, jf. § 14-5 i forurensningsforskriften.

4.1.3. Krav til nødoverløp og regulære regnvannsoverløp

Alle nødoverløp og regulære regnvannsoverløp skal ha installert:

- Driftsovervåkningssystem med registrering av driftstid og varsling av feil.
- Måler for avlastet mengde eller annen mulighet for å beregne avlastet mengde med kalibrerte modeller.
- Ingen overløpsutslipp skal skape estetiske påvirkning i/ved utslippsstedet. Tiltak som holder avløpsøppel tilbake skal iverksettes for å hindre dette.

Det er ikke tillatt å etablere overløp på spillvannsførende ledning.

4.1.4. Nødoverløp

Alle utslipp fra nødoverløp skal registreres og skal fremstå som avvik. For all stans i en pumpestasjon som gir nødoverløp skal utbedring iverksettes umiddelbart, og tiltak skal være iverksatt senest innen 24 timer etter at utslippet oppstod. Tidsbegrensningen omfatter ikke hendelser som ledningsbrudd, tilstopping på ledningsstrek eller eksterne årsaker som strømstans, lynnedslag eller sabotasje. Rutiner for utbedring av forannevnte feil og hendelser skal omfattes av kommunenes risikovurderinger og beredskapstiltak.

4.1.5. Retting av punktfeil på ledningsanlegg

Arbeid med systematisk retting av feilkoblinger skal ha høy prioritet. Det skal være etablert et system for å oppdage og å fjerne utslipp grunnet feilkoblinger av stikkledninger til det kommunale avløpsnett.

Kommunen skal arbeide systematisk for at det ikke skjer utslipp av avløpsvann via overvannsnett. Systematiske undersøkelser og utbedring av feilkoblinger, fjerning av felleskummer for spillvann og overvann mm. skal prioriteres. Resultatet av arbeidet skal kunne dokumenteres.

4.1.6. Handlingsplaner for reduksjon av fremmedvann

Det skal utarbeides en analyse (vannbalansediagram, modellering, målinger etc.) der kommunen skal utrede og analysere innlekkingen av fremmedvann til avløpsanleggene.

Overvannsplaner og fornyelsesplaner skal ses i sammenheng med plan for reduksjon av fremmedvann.

4.1.7. Handlingsplan for fornyelse av ledningsnett og kummer

Kommunen skal utarbeide en handlingsplan for fornyelse av avløpsnettet med kummer. Tiltaksplanen skal vise det årlige gjennomsnittlige behovet for fornyelse av spillvannsførende ledningsnett, og hvilke kriterier som er lagt til grunn for fornyelse. Fornyelsesprogrammet skal være sammenhengende og skal minst omfatte de neste 5 årene.

Kontinuerlig oppdatering av ledningsdatabasen med riktig informasjon er en viktig forutsetning for et systematisk og målrettet fornyelsesarbeid.

Fornyelse vil kunne dekke både innlekking av fremmedvann eller/og utlekking av urensset avløpsvann.

4.2. Krav til renseanlegg

4.2.1. Utvidelse av renseanlegg, dimensjonering og overføring

Gardermoen renseanlegg skal oppgraderes innen 01.01.2025.

Kløfta renseanlegg skal legges ned og overføres til Gardermoen renseanlegg **innen 01.07.2025**.

4.2.2. Tiltak for forbedringer av dagens renseanlegg og framdriftsplan for ny løsning

Handlingsplan for å forbedre og optimalisere eksisterende renseanlegg for å redusere utslipp frem til ny løsning, skal være klar innen 01.11.2020.

4.2.3. Grenseverdier for utslipp

Kontrollparameter og grenseverdier for de kontrollparametere dette gjelder, samt minimum antall kontrollprøver og midlingstid, er satt i tabellene under. Avlastning fra overløp på renseanlegget er inkludert i rensekravene. Prøver av KOF og BOF₅ må minst etterkomme enten krav til konsentrasjon eller renseeffekt.

Gardermoen rensesanlegg

Tabell 2 Gardermoen rensesanlegg: Kontrollparameter, krav til renseseffekt og metode

Kontrollparameter	Krav	Antall prøver
Total fosfor (tot-P)	Minst 98% -årlig middelve­rdi fra 2025. Minst 93% -årlig middelve­rdi til ferdigstillelse av nytt rensesanlegg.	24 ukeblandprøver per år
Total nitrogen (tot-N)	Minst 70% årlig middelve­rdi	24 ukeblandprøver pr år
Biologisk oksygenforbruk (BOF ₅)	Minst 70% eller 25 mg/l	21 av 24 døgnblandprøver må overholde krav
Kjemisk oksygenforbruk (KOF _{cr})	Minst 75% eller 125 mg/l	21 av 24 døgnblandprøver må overholde krav
Termostabile koliforme bakterier, TKB	Mindre enn 100 TKB mg/l	Annenhver uke tas en øyeblikksprøve. Fra 1.mai til 31.oktober
Tungmetaller	Utløpsmengder og konsentrasjoner av: As, Cr, Cu, Ni, Zn, Pb, Cd og Hg	6 inn- og utløpsprøver per år
Organiske miljøgifter	Etter forurensningsforskriften § 11, kap.11, tabell 2.1.2	3 inn- og utløpsprøver per år

Kløfta rensesanlegg

Tabell 3 Kløfta rensesanlegg: Kontrollparameter, krav til renseseffekt og metode

Kontrollparameter	Krav	Antall prøver
Total fosfor (tot-P)	Minst 93% -årlig middelve­rdi	24 ukeblandprøver per år
Total nitrogen (tot-N)	Overvåking	6 inn- og utløpsprøver per år
Biologisk oksygenforbruk (BOF ₅)	Overvåking	24 døgnblandprøver per år
Kjemisk oksygenforbruk	Overvåking	24 døgnblandprøver per år

(KOFcr)		
---------	--	--

4.2.4. Utslippspunkt fra renseanlegg

Renset avløpsvann skal føres ut i resipient på en slik måte at innblandingen i vannmassene blir best mulig, og slik at brukerinteresser ikke påvirkes.

Tabell 4 Utslippspunkt for Gardermoen renseanlegg

Utslippspunktets navn/beskrivelse	Koordinater X (UTM sone 32)	Koordinater Y (UTM sone 32)	Avstand fra land	Dybde
utslippspunkt GRA	6666140.0	617189.530	5-6 m Utslipp til Leira	+ 0.30 over bunn-nivå i elv.

Tabell 5 Utslippspunkt for Kløfta renseanlegg

Utslippspunktets navn/beskrivelse	Koordinater X (UTM sone 32)	Koordinater Y (UTM sone 32)	Avstand fra land	Dybde
utslippspunkt Kløfta	6660296.750	616797.410	8-9 m. Utslipp til Leira	Mangler data

4.2.5. Påslipp

For påslipp av avløpsvann til offentlig avløpsnett fra virksomhet og utslipp gjelder forurensningsforskriften kapittel 15A *Påslipp*.

Påslipp til kommunalt avløpsnett skal ikke medføre fare for at kommunen ikke vil kunne overholde krav til utslipp i denne tillatelsen.

Dersom kommunen skal bruke slammet som jordforbedring etter gjødselvereforskriften³, så skal ikke påslipp til kommunalt avløpsnett forringe slamkvaliteten med tanke på disponering og bruk.

Kommunen skal ha oversikt over virksomheter som kan utgjøre en risiko for det kommunale avløpssystemet jfr. forurensningsforskriftens § 15A-4, og følge opp disse gjennom påleggskrav og tiltak.

Alle påslipp skal være vurdert i kommunenes miljørisikovurdering av avløpssystemet, jf. kapittel 3.

4.3. Mudring

Det må utvises særlig aktsomhet ved planlegging av nye ledningstraseer og ved graving, mudring eller andre tiltak som kan påvirke naturmangfoldet. Dersom det som følge av kommunens virksomhet skulle vise seg å være nødvendig med mudring, skal det innhentes nødvendig tillatelse fra forurensningsmyndigheten.

³ Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav av 4.7.2003, nr 951.

5. Utslipp til luft

5.1. Generelt

Lukt fra pumpestasjoner, overløp, kummer og eventuelle lufteinnetninger skal være så lav at det ikke er til vesentlig sjenanse for naboer og brukere av nærområdet.

Lukt skal være en driftsparameter for det totale avløpssystemet og *biogassanlegget*. Kommunen skal ha oversikt over kilder og vurdere behovet for tiltak og eventuelt effekten av gjennomførte luktreducerende tiltak.

Før bygging av nye anlegg, komponenter (pumpestasjoner, kummer og utearealer og ledninger el.) må kommunen vurdere mulige kilder til lukt og om nærhet til bebyggelse ferdsel eller terrengforhold kan skape luktkonflikter.

Kommunen skal ha et system for registrering og oppfølging av eventuelle klager og avvik på lukt. Systemet skal være en del av internkontrollsystemet for det totale avløpssystemet og for *biogassanlegget*.

5.2. Lukt fra punktkilder

Punktutslipp for avgasser skal håndteres slik at luktulempe forebygges effektivt. Utslipp av offgass fra oppgradering av biogass skal karakteriseres og behandles slik at beregnet luktimmisjon ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager mv. ikke overstiger 2 ouE/m^3 som maksimal månedlig 99 prosent timefraktal.

Tabell 7 Krav til luktemmisjon

	<i>Luktkrav grenseverdier</i>	<i>Midlingstid</i>	<i>Percentil</i>
<i>Nærmeste følsom bebyggelse</i>	2 ouE/m^3 *	<i>time</i>	<i>99 %</i> **

* ouE/m^3 – europeiske luktenheter pr. kubikkmeter luft – Norsk Standard NS-EN 13725

**99 % av alle timeverdiene pr. måned skal være mindre enn kravet

5.3. Metan

Utslipp av metan via offgass skal holdes på et så lavt nivå som mulig.

5.4. Støy

Bedriftens bidrag til utendørs støy ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overskride grensene i tabell 5. Grensene skal måles eller beregnes med fritt feltsverdi ved den mest støyutsatte fasaden.

Tabell 8 Støygrenser

Dag (kl. 07-19) LpAekv12h	Kveld (kl.19-23) LpAekv4h	Natt (kl. 23-07) LpAekv8h	Søn-/hellig- dager (kl. 07-23) LpAeq16h	Natt (kl. 23-07) LAFmax
55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)	50 dB(A)	60 dB(A)

LpAeqT er A-veiet gjennomsnittsnivå (dBA) midlet over driftstid der T angir midlingstiden i antall timer. LAFmax, som er gjennomsnittlig A-veiet maksimalnivå for de 5-10 mest støyende hendelsene i perioden med tidskonstant "Fast" på 125 ms.

Alle støygrenser skal overholdes innenfor alle driftsdøgn. Støygrensene gjelder all støy fra den ordinære driften av renseanlegg, inkludert intern transport på område til anlegga og lossing/lasting av råvare, slam etc. Støy fra bygg- og anleggsvirksomhet og fra ordinær persontransport er likevel ikke omfattet av grensene.

6. Avfall og avløpslam

6.1. Generelle krav til avfall

Kommunen plikter så langt det er mulig å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig.

Kommunen plikter å sørge for at all håndtering av avfall, inkludert farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften⁴.

Avfall som oppstår i virksomheten, skal leveres til lovlig avfallsmottak. Ved evt. bruk av biofilmbærere må det sikres at plastmedium ikke blir spredd til miljøet.

6.2. Generelt om håndtering av avløpslam

Med avløpslam menes den faste fraksjonen som felles ut ved renseprosesser i avløpsrenseanlegg, og hvor ristgods er fjernet i forkant.

Kommunen skal ha oversikt over hvilke mengder råslam som oppstår i det enkelte avløpsrenseanlegg, slamkvalitet og videre håndtering. Dette skal inngå i egenkontrollrapporteringen for avløpsrenseanlegg, se punkt 14.

Avløpslam som ikke behandles på stedet, skal forbehandles slik at det blir egnet for transport til behandlingsanlegg. Avløpslam som ikke overholder kravene i gjødselvarerforskriften⁵ og dermed ikke er egnet for bruk, skal leveres til godkjent mottaksanlegg for avfall og ikke blandes sammen med annet avløpslam.

⁴ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) av 01.06.2004, nr. 930

⁵ Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav av 4.7.2003, nr. 951.

Ved behov for mellomlagring av ferdig behandlet slam, skal dette skje ved anlegg som har tillatelse etter forurensingsloven til slik mellomlagring. Mellomlagringsplass for slam ved Gardermoen renseanlegg har egen tillatelse.

Ved prøvetaking av slammet skal anerkjente metoder for å oppnå representative prøver benyttes.

Statsforvalteren kan pålegge kommunen å delta i kartlegging for å dokumentere nivåer av miljøgifter i slam.

6.3. Slambehandlingsanlegg tilknyttet Gardermoen avløpsrenseanlegg

Slambehandlingsanlegget skal kun behandle internt produsert avløpslam fra Gardermoen avløpsrenseanlegg, samt mindre andel septik fra tillatelsens virkeområde.

Maksimal slambehandling er 150 tonn våtvekt avløpslam per dag, som gjennomsnitt over året.

6.4. Påslipp av rejektivann

Rejektivann fra intern slambehandling i slambehandlingsanlegget/biogassanlegget, skal slippes på etter prøvetakingspunktet til Gardermoen avløpsrenseanlegg.

6.5. Håndtering av biogass

Metangass som håndteres i slambehandlings-/biogassanlegget, skal så langt som mulig, brukes til fornybar energi. Ved eventuelt behov for avfakling skal dette skje ved en forbrenningstemperatur og oppholdstid, som er mest optimal for å unngå forurensing.

7. Forurenset grunn og forurensede sedimenter

Kommunens avløpssystem og biogassanlegg skal være innrettet slik at det ikke finner sted utslipp til grunnen, f.eks fra kjemikalielagring m.v., som kan medføre nevneverdige skader eller ulemper for miljøet.

Når det skal legges nye avløpsledninger, skal kommunen ha kjennskap til om ledningsnettets berører områder med forurenset grunn eller forurensede sedimenter i elv og sjø.

Graving, mudring eller andre tiltak som kan påvirke forurenset grunn eller forurensede sedimenter, trenger tillatelse etter forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydding i forurenset grunn ved bygge – og gravearbeid.

8. Måleprogram

Som et ledd i driftskontrollen med renseanlegget skal det fastsettes et måleprogram med analyser og målinger av relevante drifts- og utslippsparametere, herunder utslipp til vann, grunn og luft.

Måleprogrammet skal være en del av kommunens internkontroll for det totale avløpssystemet, se krav i pkt. 2.6.

Måleprogrammet skal beskrive de forskjellige trinnene i målingene og begrunne valgte metoder. Valgt frekvens for tredjepartskontroll og for deltakelse i ringtester skal også fremgå av måleprogrammet. Det skal gå fram av måleprogrammet hvilke usikkerhetsbidrag de ulike trinnene gir.

Prøvetidspunktene velges slik at resultatene blir mest mulig representative for et år.

For miljøgifter skal det analyseres for verdier ned til deteksjonsgrenser.

9. Håndtering og beredskapsmessige tiltak mot utslipp og akuttutslipp

9.1. Etablering av beredskap

Bedriften skal etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer.

- Beredskap mot akutt forurensning skal dokumenteres i en operativ beredskapsplan.
- Det skal foreligge en skriftlig plan for øvelser.
- En beredskapsplan skal kontinuerlig evalueres, på bakgrunn av utførte øvelser på beredskap.
- Øvelse og evaluering skal være dokumentert skriftlig.

9.2. Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift⁶. Kommunen skal deretter også så snart som mulig underrette *Statsforvalteren* i tilfeller med utslipp av betydning.

Kommunen skal i god tid i forveien innhente godkjenning fra *Statsforvalteren* ved planlagte tiltak/arbeid hvor det oppstår forurensningsutslipp som kan medføre skader på resipienten.

Alle utslipp som kan medføre at kommunen ikke overholder krav i tillatelsen skal varsles *Statsforvalteren*.

Varslingsskjema for akutte og planlagte utslipp finnes på www.Statsforvalteren.no

10. Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, for eksempel begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker og brannbekjempningsmidler.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal bedriften dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også punkt 2.6 om internkontroll.

---

⁶ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269

Kommunen plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter bedriften å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe⁷.

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket⁸ og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

Lagring og tilknyttede aktiviteter av farlige kjemikalier på tank, skal være i henhold til krav som følger av forurensningsforskriften kapittel 18 *Tanklagring av farlige kjemikalier og farlig avfall*.

11. Energi

11.1. Energistyringssystem

Kommunen skal ha rutiner for regelmessig vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå mest mulig energieffektiv drift av hele avløpsanlegget og *biogassanlegget*.

11.2. Utnyttelse av overskuddsenergi

Kommunen skal i størst mulig grad utnytte overskuddsenergien internt, og legge til rette for at overskuddsenergi skal kunne utnyttes eksternt, med mindre det kan godtgjøres at dette ikke er teknisk mulig, begrenses av gitte konsesjoner eller medføre urimelige kostander.

12. Resipientundersøkelse og overvåking

Kommunen skal delta i og bidra til et samordnet overvåkingsprogram med vannområdet Leira-Nitelva.

Parametere for resipientovervåking skal være tilpasset vannforskriftens krav, herunder frekvens og parametere.

Det skal bygges opp kunnskap om vannmiljøet og effekter av utslipp og tiltak gjennom tiltaksrettet overvåking.

Kommunen skal før 1. mars hvert år sammenstille resultatene fra resipientovervåkingen for foregående år. Sammenstillingen skal inneholde en vurdering av hvordan tilstanden i resipienten er sett i sammenheng med lokale og nasjonale vannmiljømål.

Data som fremskaffes fra undersøkelser av vannlokaliteter, inklusivt sediment og biota, skal registreres i databasen Vannmiljø. Data skal leveres på Vannmiljøs importformat, som finnes på <http://vannmiljokoder.miljodirektoratet.no>

---

⁷ Jf. produktkontrollloven om substitusjonsplikt, § 3a

⁸ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrenning av kjemikalier (REACH-forskriften) av 30. mai 2008, nr. 516

14. Krav til rapportering

14.1. Egenkontrollrapportering (via Altinn)

Kommunen har rapporteringsplikt for avløpsdata og avfallshåndtering gjennom www.altinn.no innen 1.mars hvert år.

14.2. Årsrapport

I tillegg til egenkontrollrapport skal kommunen årlig rapportere på det til enhver tid gjeldende skjema for årsrapport som man finner på *Statsforvalteren* sine nettsider:

<https://www.statsforvalteren.no/nb/ostfold-buskerud-oslo-og-akershus/skjema-og-tjenester/?c=263628>

Årsrapporteringen skal vedlegges egenkontrollrapporten jf. pkt. 14.1.

15. Tilsyn

Kommunen plikter å la representanter fra *Statsforvalteren* eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med avløpsanlegget og *biogassanlegget* til enhver tid.

16. Nedleggelse, ombygging og overføring av avløpsvann til andre anlegg

Om avløpsanlegg eller *biogassanlegg* planlegges lagt ned eller stanset for en periode grunnet ombygging eller utbedring, skal kommunen gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensning.

Aktiviteter som kan medføre fare for forurensning kan ikke startes før *Statsforvalteren* har gitt midlertidig unntak. Søknader om unntak fra gjeldende renskrav må derfor sendes *Statsforvalteren* i god tid.

Dersom det skal foretas utskifting av utstyr i virksomheten som gjør det teknisk mulig å motvirke forurensninger på en vesentlig bedre måte enn da tillatelsen ble gitt, skal *Statsforvalteren* på forhånd gis melding om dette.

All utskifting av utstyr skal baseres på at de beste tilgjengelige teknikker med sikte på å motvirke forurensning skal benyttes.

Ved planlegging om nedleggelse av renseanlegg eller *biogassanlegg* skal *Statsforvalteren* få beskjed om dette. Nedleggelsesplan med planlagte tiltak og frister skal sendes *Statsforvalteren* i god tid før nedleggelse.

Ved nedleggelse eller stans skal den ansvarlige sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig avfall håndteres i henhold til gjeldende forskrift⁹. De tiltak som treffes i denne forbindelse, skal rapporteres

---

⁹ Avfallsforskriften kapittel 11 om farlig avfall

til *Statsforvalteren* i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus innen 3 måneder etter nedleggelse eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Ved nedleggelse av renseanlegg *eller biogassanlegg* skal den ansvarlige sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand igjen.

Vedlegg 1 – Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i punkt 3 til 13.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere	Vanlige forkortelser
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA

Klorerte organiske forbindelser

Dekloran pluss (syn og anti isomere former)	DP (syn-DP, anti DP)
1,2-Dikloreten	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloretan	TRI
Trikosan (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	TCS
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

Enkelte tensider

Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

Nitromuskforbindelser

Muskxylen	
-----------	--

Alkylfenoler og alkylfenoletoksyler

Nonylfenol og nonylfenoletoksyler	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksyler	OF, OP, OFE, OPE
4-heptylfenoler (forgrenet og rettkjedet)	4-HPbl
4-tert-pentylfenol	4-t-PP
4-tert-butylfenol	4-t-BP
Dodecylfenol m. isomerer	DDP
2,4,6 tri-tert-butylfenol	TTB-fenol

Per- og polyfluorerte alkylforbindelser (PFAS)

Perfluoroktansulfonsyre (PFOS), inkl. salter av PFOS og relaterte forbindelser	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
--	-----------------------------------

Perfluorheksansulfonsyre (PFHxS), inkl salter av PFHxS og relaterte forbindelser	PFHxS, PFHxS-relaterte forbindelser
Perfluorobutansulfonsyre (PFBS), inkl. salter av PFBS og relaterte forbindelser	PFBS, PFBS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre Perfluorheksansyre 2,3,3,3-tetrafluoro-2-(heptafluoropropoksy)propionsyre	PFOA PFHxA HFPO-DA
Langkjedete perfluorerte karboksylsyrer C9-PFCA - C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDoDA, PFTTrDA, PFTeDA
Tinnorganiske forbindelser	
Tributyltinnforbindelser	TBT
Trifenyltinnforbindelser	TFT, TPT
Dibutyltinnforbindelser	DBT
Dioktyltinnforbindelser	DOT
Polysykliske aromatiske hydrokarboner	
PAH	
Ftalater	
Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Benzylbutylftalat	BBP
Dibutylftalat	DBP
Diisobutylftalat	DIBP
Bisfenol A	
BPA	
Siloksaner	
Dodekametylsykloheksasiloksan	D6
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4
Organiske UV-filtre	
2-Benzotriazol-2-yl-4,6-di-tert-butylphenol	UV-320
2,4-di-tert-butyl-6-(5-chlorobenzotriazol-2-yl)phenol	UV-327
2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4,6-ditertpentylphenol	UV-328
2-(2H-Benzotriazol-2-yl)-4-(tert-butyl)-6-(sec-butyl)phenol	UV-350
3-benzylidene-1,7,7-trimethylbicyclo[2.2.1]heptan-2-one	3-BC

Ullensaker kommune
Postboks 470
2051 JESSHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Anette Strømme, 22003654

Vedtak om tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann i Ullensaker kommune

---

Fylkesmannen gir med dette tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann i Ullensaker kommune.

Tillatelsen gjelder fra dags dato og erstatter tidligere tillatelse datert 20.01.2015 i sin helhet. Tillatelsesdokument med vilkår følger vedlagt.

Fylkesmannen fatter samtidig vedtak om gebyr på kr 66 600,- for behandling av saken.

Vedtak om tillatelse og vedtak om gebyr kan påklages innen 3 uker.

Bakgrunn for vedtak

Fylkesmannen viser til søknad fra Ullensaker kommune datert 13.06.2019. Kommunen søker om ny tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann i forbindelse med utvidelse av Gardermoen renseanlegg, og nedleggelse av Kløfta renseanlegg med overføring av avløpsvann til Gardermoen renseanlegg.

Tillatelsen fra 2015 stiller krav til at Gardermoen renseanlegg innen 2021 skal ha etablert filtreringstrinn/etterpoleringstrinn som vil bedre rensing av total fosfor, total nitrogen, suspendert stoff og bakterieinnhold (TBK). Det er i dag krav om 93 % rensing av total fosfor, 70 % rensing av nitrogen, 100 TKB, 70 % BOF₅ og 75 % KOF_{CR}. Tillatelsen fra 2015 stiller krav om 98 % rensing av total fosfor innen 2021.

Ullensaker kommune har søkt om tillatelse til å overføre avløpsvann fra Kløfta renseanlegg til Gardermoen renseanlegg, begge i Ullensaker kommune, slik at alt avløpsvannet behandles ved Gardermoen renseanlegg når utvidelsen av renseanlegget står klart for bruk i 2025. Kommunen har også søkt om utsatt frist for å ferdigstille utvidelsen av Gardermoen renseanlegg, inkludert utsatt frist for implementering av minst 98 % rensing av total fosfor (tot.P). Kommunen søker om å ny frist til 2025. Bakgrunnen for at utvidelsen av Gardermoen renseanlegg må utsettes er at det ha vært en arealkonflikt i forbindelse med en eventuell tredje rullebane på Oslo Lufthavn.

Gardermoen renseanlegg har utslipp til Leira. Renseanlegget skal bygges ut for å oppnå tilstrekkelig kapasitet til å kunne håndtere avløp fra befolknings- og næringsutviklingen frem til år 2050. Utvidelse av renseanlegget inkluderer overføring av avløpsvann fra Kløfta renseanlegg. Gardermoen renseanlegg er i dag dimensjonert for 57.400 pe¹ og forventer en vekst til 70.300 pe innen 2025, og 124.500 pe innen 2050. Renseanlegget har et arealbehov for utbygging i to omganger, i år 2025 og 2050, for å etterkomme den økte belastningen.

I rapporten Konsekvenser for Leira ved overføring av Kløfta renseanlegg til Gardermoen renseanlegg utarbeidet av COWI, datert 14.01.2019, kommer det fram at de totale utslippsmengdene til Leira vil øke frem mot 2025, til ferdigstillelse av utvidet renseanlegg, på grunn av at Ullensaker kommune forventer en økt belastning fra befolkning og næring på renseanlegget de neste årene. Etter utvidelsen i 2025 er det anslått at tilførselen av total fosfor (TotP) til Leira vil reduseres sammenlignet med tall for 2017- utslipp på grunn av innføring av 98% fosforfjerning, selv med en årlig økning på 1300 pe. Årlig utslipp av total nitrogen (TotN) vil også reduseres med 70% nitrogenfjerning. Konklusjonen i rapporten er at ved nedleggelse av Kløfta renseanlegg i 2024 og at Gardermoen renseanlegg bygges ut med bedre rensing vil redusere den samlede totale belastningen av næringsalter og bakterier til Leira i forhold til dagens situasjon (2017-tall).

På grunn av geotekniske grunnforhold ved Kløfta renseanlegg ønsker ikke Ullensaker kommune å utvikle renseanlegget ytterligere. Kommunen har vedtatt at Kløfta renseanlegg skal legges ned og overføres til Gardermoen renseanlegg innen 1. januar 2025. Kløfta renseanlegg har utslipp til Leira ved Kløfta. Kløfta renseanlegg er dimensjonert for 12.000 pe og har i tillatelsen fra 2015 krav om rensing av 93 % fosfor, 70 % nitrogen og 75 % KOF_{CR}. Som følge av nedleggelsen og overføring til Gardermoen renseanlegg vil Kløfta være en del av tettbebyggelsen Jessheim i henhold til forurensningsforskriften § 11-3 bokstav k andre ledd.

Tabellen under viser grunnlaget for søknaden.

Tabell 1 Avløpsanlegg med oversikt over midlere tilførsel av kg BOF₅/døgn og antall pe beregnet BOF₅, forventet over tid fram mot 2050.

År	Midlere tilførsel			
	Gardermoen renseanlegg		Kløfta renseanlegg	
	Kg BOF ₅ /d	Antall pe	Kg BOF ₅ /d	Antall pe
2019	3689	61 483	563	9383
2025	4216	70 267	629	10 483
2040	6440	107 333	---	---
2050	7470	124 500	---	---

Høring

Når vedtak fattes i forbindelse med behandling av søknad om tillatelse etter forurensningsloven skal forurensningsmyndigheten sørge for at det gis anlegning til å avgi uttalelse. Dette følger av forurensningsforskriften § 36.

¹ Personekvivalenter (pe) definert i forurensningsforskriften kapittel 11, § 11-3 bokstav m: «Den mengde organisk stoff som brytes ned biologisk med et biokjemisk oksygenforbruk målt over fem døgn, BOF₅, på 60 g oksygen per døgn. Avløpsanleggets størrelse i pe beregnes på grunnlag av største ukentlige mengde som samlet går til overløp, renseanlegg eller utslippspunkt i løpet av året, med unntak av uvanlige forhold som for eksempel skyldes kraftig nedbør.»

Da overføring av avløpsvann fra Kløfta renseanlegg til Gardermoen renseanlegg vil være av mindre miljømessig betydning siden utslippet går til samme resipient og avløpsvannet vil ved overføring til Gardermoen renseanlegg gjennomgå en forbedret rensing, og berørte parter er kjent med Gardermoen renseanlegg, besluttet Fylkesmannen å ikke ha full offentlig kunngjøring. Søknaden fra Ullensaker kommune ble sendt direkte på høring til Nannestad kommune, Gjerdrum kommune, Skedsmo kommune og Sørums kommuner. Samt to interesseorganisasjoner Norges jeger- og fiskerforbund og Naturvernforbundet i Oslo og Akershus. Saken ble offentliggjort på våre hjemmesider. Høringen er gjort i henhold til forurensningsforskriften §§ 36-6 og 36-7. Oslo Lufthavn og Avinor AS har vært en aktiv part i saken hva gjelder reguleringsplanen for området, og de har holdt tett dialog med Ullensaker kommune angående utvidelse av Gardermoen renseanlegg.

Da høringsfristen i saken var utløpt hadde vi mottatt en uttalelse. Uttalelsen var fra Nannestad kommune.

Nannestad kommune

Overføring av avløpsvann fra Kløfta til Gardermoen renseanlegg vil utløse store investeringer ved utvidelsen av Gardermoen renseanlegg. Gardermoen renseanlegg er bygget for å ta imot avløpsvann fra kommunene Ullensaker og Nannestad. Planlegging om utvidelse av Gardermoen renseanlegg er ikke diskutert eller avtalt med Nannestad kommune. Nannestad kommune mener at det er feil saksbehandling når Ullensaker kommune søker om endring av tillatelsen uten å inngå en avtale med Nannestad kommune. Derfor mener Nannestad kommune at behandling av denne saken skal skje etter at interessekommunene i Gardermoen renseanlegg har inngått en avtale. Nannestad kommune mener også, med hensyn til samfunnsøkonomi, at man bør vurdere å overføre avløpsvann fra Kløfta til MIRA. Dette vil spare abonnentene store kostnader. Samtidig er Glomma som resipient mindre sårbar enn Leira.

Ullensaker kommunes svar på høringsuttalelsen:

Gardermoen renseanlegg er en egen organisatorisk enhet under Ullensaker kommune med eget budsjett og regnskap. I forbindelse med saksbehandlingen da Ullensaker fikk sin tillatelse i 2014, ble det gjennomført en vurdering av alternative løsninger hvorav overføring til MIRA var ett av alternativene. Konklusjonen i denne rapporten var at videre utbygging av Gardermoen renseanlegg og etablering av biologisk rensing ved Kløfta renseanlegg er gunstigste løsning, og akseptabelt ut fra et resipientperspektiv. Nest beste alternativ var overføring av avløpet fra Kløfta til Gardermoen renseanlegg. Det er denne løsningen som kommunen nå har valgt, og som det søknaden omfatter. For Gardermoen renseanlegg søkes det ikke om nye krav eller vilkår, men om utvidet kapasitet. Overføringen av avløpet fra Kløfta påvirker størrelsen på anlegget og dermed også antall abonnenter som skal bære kostnadene.

Når det gjelder kommunikasjon med Nannestad sett i relasjon til foreliggende avtale, var utvidelsen av Gardermoen renseanlegg et tema da kommunene for en tid tilbake utredet utvidet samarbeid på avløpssektoren. Temaet var også oppe på møtet mellom kommunene 01.02.2019. Ullensaker vil for øvrig følge opp avtalen mellom kommunene ved å initiere faste møter.

Fylkesmannens vurdering og begrunnelse for vedtak

Generelt

Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis og fastsetter vilkårene etter forurensningsloven (videre forkortet fl.) § 16, skal det etter § 11 femte ledd *«legges vekt på de*

forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre».

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Disse rettsprinsippene omfatter vurdering i forhold til kunnskapsgrunnlaget, «føre-var-prinsippet», samlet belastning, miljøforsvarlige teknikker og at kostnader bæres av tiltakshaver.

Det er virkningene av den omsøkte virksomheten på det aktuelle stedet som er vurdert. Dersom virksomheten senere ønsker å flytte virksomheten må det derfor søkes på nytt for den nye lokaliseringen.

Lovgrunnlag og myndighet

Utslipp av avløpsvann kan medføre forurensning og krever tillatelse etter fl. § 11 og forurensningsforskriften § 14-4.

Fylkesmannen har behandlet saken som rett forurensningsmyndighet for utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelser, jf. forurensningsforskriften § 14-3 og rundskriv T-3/12.

Vurdering av forurensningspotensialet fra anlegget

Avløpssektoren utgjør en kritisk infrastruktur som vi er helt avhengig av. Den primære utslippskilden i forbindelse med avløp er utslipp til vann gjennom overløp og utslippspunkt. I tillegg kan avløpssystemet medføre fare for forurensning av luft, særlig lukt, og grunnen.

Utgangspunktet for de krav som stilles for kommunen sitt avløpssystem, med utslipp fra større tettbebyggelser, ligger i forurensningsforskriften kapittel 11 og 14. Forskriften utgjør minstekrav fastsatt etter EUs avløpsdirektiv. Det innebærer at der Fylkesmannen anser det nødvendig ut fra en avveining av de fordeler og ulemper forurensningen fra avløpssystemet utgjør, kan det vurderes strengere krav. Det vil normalt være resipientens tåleevne som er styrende for de krav som blir satt. Sentralt her er hvilken teknologi man har tilgjengelig for å i størst mulig grad unngå den forurensning som avløpssektoren kan medføre.

Formålet med en tillatelse er derfor primært å beskytte miljøet mot uheldige virkninger av utslipp av avløpsvann, inkludert eventuelt forurenset overvann, for å oppnå god økologisk og kjemisk tilstand i berørte vannforekomster. I tillatelse med vilkår setter forurensningsmyndigheten krav som skal sikre tilfredsstillende oppsamling, transport og rensing av avløpsvann, herunder tiltak for å hindre forurensning fra overløpsutslipp og lekkasjer fra ledningsnett.

Forurensningsforskriften kapittel 14 gjelder for utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelse med samlet utslipp større enn eller lik 2000 pe til ferskvann. Dette følger av § 14-1. Tettbebyggelse er definert i kapittel 11 om generelle bestemmelser for avløp, og § 11-3 bokstav k. Avgrensningen av tettbebyggelse er uavhengig av kommune- og fylkesgrenser. Dersom avløpsvann fra to eller flere tettbebyggelser samles opp og føres til ett felles renseanlegg eller utslippssted, regnes tettbebyggelsen som en tettbebyggelse.

Tettbebyggelse

Søknaden omhandler tettbebyggelsene 02-021-Jessheim og 02-020-Kløfta. Nannestad kommune og deler av Ullensaker kommune fører avløpsvann til Gardermoen renseanlegg. Disse inngår i samme tettbebyggelse som er registrert som 02-021-Jessheim. Tettbebyggelsen 02-020-Kløfta fører avløpsvannet til Kløfta renseanlegg. Innen 2025 blir disse to tettbebyggelsene slått sammen til én

tettbebyggelse, i henhold til forurensningsforskriften § 11-3 bokstav k, når Kløfta renseanlegg legges ned og alt avløpsvann overføres til Gardermoen renseanlegg. Det er det samlede utslippet i pe BOF₅ fra disse tettbebyggelsene som har dannet grunnlaget for dimensjoneringen av renseanlegget, og tillatelsens krav. Nannestad kommune har egen tillatelse for avløpsanlegg datert 03.12.2012 som gjelder for avløpssystemet fram til tilknytningspunktet til Gardermoen renseanlegg.

Avløpsslam

Avløpsslam blir stabilisert og hygienisert ved renseanlegget. Gardermoen renseanlegg mottar avløpsslam fra Kløfta renseanlegg samt er reservemottaker av avløpsslam fra Fjellfoten renseanlegg fra Nes kommune. Avløpsslam brukes til gjødsel og jordforbedring og håndteres iht. forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav (gjødselvarerforskriften). Slammet fra anlegget lagres utendørs. Mellomlagringsplass for slam ved Gardermoen renseanlegg har egen tillatelse.

Det blir produsert biogass på anlegget som en del av renseanlegget. Kommunen har gjennomført energieffektivisering ved at overskuddsenergi ved Gardermoen renseanlegg utnyttes til oppvarming av bygningsmasse og slam. Energioverskuddet fakles. Kommunen må håndtere punktutslipp fra biogassanlegget ved Gardermoen renseanlegg slik at det ikke medfører luktutlemp, og må ha kontroll over sine utslipp til luft.

Det er viktig at kommunen viderefører sitt arbeid med å kartlegge industripåslipp og gi påslippskrav for å få ned miljøgifter i slammet fra renseanlegget. Å redusere miljøgifter i slammet fra renseanlegget og å sikre et godt slamprodukt er viktig. Gjødselvarerforskriften er under revidering slik at det forventes at kvalitetskravene med tanke på bruk av slam kan bli strengere.

Krav til styringsdokumenter

For å sikre god håndtering av avløp, og for å motvirke forurensning, stiller Fylkesmannen gjennom tillatelsen krav til styringsdokumenter, ledningsnett, renseanlegg med utslipp til resipient og resipientovervåking. Dette må anses som det totale avløpssystemet. For å sikre minst mulig forurensning i forbindelse med avløpssystemet er det viktig at de vilkår som blir stilt overholdes, og at kommunen varsler Fylkesmannen ved eventuelle endringer som er av betydning for den gitte tillatelsen. For eksempel planlagt økt befolkning, utbygging, påkobling osv. som kan ha betydning for den totale belastningen og som innebærer et vesentlig økt utslipp, må omsøkes Fylkesmannen som forurensningsmyndighet.

I tillatelsen kapittel 3 ligger de krav Fylkesmannen stiller til hvilke styringsdokumenter som forventes at kommunen har i tilknytning til det totale avløpssystemet. Dette innebærer først og fremst en klimatilpasset miljørisikovurdering av det totale avløpssystemet, i tillegg til stedsspesifikk miljørisikovurdering for begge renseanleggene Gardermoen renseanlegg og Kløfta renseanlegg. Dette skal inngå som en del av kommunens internkontroll, og kravet om internkontroll følger av *Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter* (Internkontrollforskriften) §§ 2, 4 og 5. Kommunen må være særlig bevisste de krav som ligger i forurensningsforskriften kapittel 18, *Tanklagring av farlige kjemikalier og farlig avfall*. Denne delen av forskriften setter særskilte vilkår til lagring av kjemikalier på tanker over en viss størrelse. Ved bruk av fellingskjemikalie vil forskriften gjelde for tanker ved renseanleggene. I tillegg kommer de krav som følger av *Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester* (produktkontrollloven) til aktsomhetsplikt og substitusjonsplikt. Det skal utvises aktsomhet ved bruk av kjemikalier, og kommunen er ansvarlig etter denne loven å vurdere om det finnes alternativ som medfører mindre risiko for slik virkning. Miljørisikovurderingen skal være oppdatert og sikre at den dekker for krav i denne tillatelsen. Se tabell innsatt nederst i slutten av dette brevet, og i tillatelsen pkt. 1.2.

I tillatelsen punkt 3.2. under kapittel om krav til kommunens styringsverktøy ligger kravet til at Ullensaker kommune skal ha en overordnet avløpsplan for kommunen, ofte omtalt som hovedplan for avløp. Den overordnede avløpsplanen skal være kommunens styringsdokument og verktøy for håndtering av avløp, både på kort og lang sikt. Planen skal forankres i kommunenes behov for tiltak og investeringer. Planen skal se ulike mål og prioriteringer i sammenheng, og være et verktøy for å bidra til at vannmiljømålene i vannforskriften oppnås. Handlingsdelen i den overordnede avløpsplanen skal sammenstille tiltak og prioriteringer innenfor gjeldende økonomiplanperiode. Utfordringene knyttet til et mer ekstremt klima skal belyses, og herunder hvilke tiltak som iverksettes for å sikre avløpssystemets fremtidige funksjoner. Hovedplanen skal være et verktøy for å se mål, utfordringer og tiltak i sammenheng med fokus på resipient. Kommunen må sikre at gjeldende tillatelse og endring av hovedstruktur på avløpssektoren blir ivaretatt i overordnede planer, handlingsdel og tiltaksplaner.

I tillatelsens punkt 3.3. stilles krav til tiltaksplaner i forbindelse med utarbeidelse av handlingsdel i den overordnede avløpsplanen. Vi har stilt særlig krav til tiltaksplan knyttet til reduksjon av fremmedvann og fornyelse av ledningsnett, vi kommer nærmere tilbake til hvorfor vi anser dette som svært viktig.

Under kapittel 4 og punkt 4.1. i tillatelsen er det satt særlig krav til kommunens ledningsnett. Ledningsnettet er en del av det totale avløpssystemet til kommunen, og det forekommer også forurensning fra denne delen av avløpssystemet gjennom overløp og utlekking. For å sikre at denne forurensningen minimaliseres er det satt spesifikke krav utover det som følger av forurensningsforskriften kapittel 14, og § 14-5. Utslippene fra norske avløpsnett er til dels store og dårlig dokumentert. Dagens tillatelse til avløpssektoren legger derfor i større grad enn tidligere vekt på, og krav til, avløpsnettets funksjon, vedlikehold og fornyelse. Det vil også bli fokusert på at kommunen og anleggseiere må tilrettelegge overvannsløsninger som er planlagt og dimensjonert for forventet framtidig økt nedbørintensitet, slik at ikke spillvannsløst overbelastes av fremmedvann.

Ledningsnettet/avløpsnettet

Dårlig ledningsnett og innlekking av fremmedvann anses i dag å utgjøre det største driftsproblemet ved norske avløpsanlegg. I gjennomsnitt utgjør fremmedvann ca. 40 % av tilførte avløpsmengder til norske renseanlegg. Dette medfører både dårligere funksjon ved renseanleggene og økte utslipp (40-50 % av fosforutslippene fra ledningsnett og renseanlegg). En betydelig del av fremmedvannet er drikkevann som er lekket ut fra drikkevannsløst. Tapet fra norske drikkevannsledninger er rundt 40 %, og er betydelig større enn i andre nordiske land. Dette har også en vesentlig kostnadmessig side for kommunene/anleggseierne. Sterk befolkningsvekst i Ullensaker kommune fører til at det blir viktig å minimalisere fremmedvannstilførsler til avløpsnettet. Økt avrenning (andel tette flater) på grunn av sterk befolkningsvekst og klimaendringer må motvirkes med lokale overvannsløsninger i nye utbyggingsområder og i eksisterende bebyggelse. En god oversikt over kapasitetsbelastninger som følge av utbygging, klimaendringer og avrenning i nedbørsituasjoner krever modellering i sentrumsområder. En overordnet overvannstrategi med vekt på infiltrasjon, fordrøying og flomveier må inngå i kommuneplanens arealdel og i kommuneplan/hovedplan. Vi minner om at forurensningsutslippet fra et renseanlegg vil være tilnærmet proporsjonalt med vannmengdene inn på anlegg. Med hensyn til utslippsreduksjoner til Leiravassdraget blir dette spesielt viktig.

Det må sikres en forsvarlig fornying av avløpsnettet, basert på økonomisk rettferdighet mellom nåværende og framtidige generasjoner. Ledningsnettet må driftes, vedlikeholdes og fornyes på en planmessig måte, slik at forventet funksjon og god teknisk tilstand opprettholdes på lang sikt. Dette mener vi gjøres best ved å basere tiltakene på forpliktende *handlingsplaner* nedfelt i *kommunale saneringsplaner*. På den måten vil tiltakene bli dimensjonert ut fra reelle behov og utfordringer, og i

samsvar med forventet levetid på anleggene. Men dette forutsetter at kommunen har god kunnskap om tilstand og funksjon på egne anlegg. Ut fra tall kommunen har rapportert til KOSTRA ser vi at det har vært en økning i andel fornyet kommunalt spillvannnett i rapporteringsår 2016-2018. Årlig fornyelse av kommunalt spillvannnett i kommunen var i perioden 2016-2018 på 0,42 % i gjennomsnitt, dette er under landsgjennomsnittet for samme periode (0,60% gjennomsnitt for landet) og under fylkesgjennomsnittet (0,79% for tidligere Akershus fylke). Kommunen må påregne økte kostnader på avløpssektoren innenfor avløpsrensing og ledningsnett.

Håndtering av overvann og fremmedvann

Alt avløpsnett i Ullensaker kommune er per i dag separert. Overvann og fremmedvann skal i prinsippet ikke tilføres spillvannnettet, når dette er utbygd som separatsystem. Det skal i prinsippet heller ikke forekomme utslipp via *nødoverløp*, f.eks. i pumpestasjoner, som følge av påslipp og tilrenning av fremmedvann.

Vi har satt krav til utslippsreducerende tiltak fra punktutslipp, herunder nødoverløp i pumpestasjoner, i tillatelsens punkt 4.1.2.

Kommunene må planlegge og tilrettelegge tilstrekkelige løsninger for *opsamling, behandling og bortledning av overvann og flomvann*. Risikoanalyser og vurderinger av tiltak må baseres på *lokale prognoser* om framtidig nedbørintensitet. Valg og tilrettelegging av forsvarlig overvannshåndtering ligger myndighetsmessig litt på siden av forvaltning og drift av avløpsanleggene. Tillatelsene vil ikke omfatte krav til overvannshåndtering, men gode løsninger for dette vil kunne være en forutsetning for at avløpsanleggene skal fungere etter hensikten.

Ved planlegging og dimensjonering av avløpsanlegg må det tas hensyn til framtidig økt nedbørintensitet. Forventede klimaendringer vil trolig gi økt og mer intensiv nedbør. Dette vil medføre økt avrenning og høyere grunnvannstand. Dårlig ledningsnett vil gi økt innlekking og permanent større vannmengder i ledningene. Dette gir igjen lavere ledig kapasitet ved nye nedbørsperioder og økte utslipp.

Rensekrav ved renseanleggene

Gardermoen renseanlegg skal oppgraderes til å kunne håndtere avløp fra befolknings- og næringsutviklingen frem til år 2050. Oppgradering av renseanlegget og etablering av filtertrinn skal ferdigstilles og settes i drift innen 01.01.2025. Kløfta renseanlegg skal legges ned og overføres til Gardermoen renseanlegg innen 01.01.2025.

Det er i henhold til forurensningsforskriften kapittel 14 satt krav til rensing av fosfor, nitrogen og rensing av organisk stoff. Det er satt like krav til utslipp av fosfor, KOF og BOF₅ bortsett fra nitrogenfjerning. Fylkesmannen ønsker at kommunen skal ha kontroll på utslipp fra begge renseanleggene da utslippene går til samme resipient. Vi ønsker derfor at kommunen også skal overvåke utslipp av bakterier, tungmetaller og organiske miljøgifter fra Kløfta renseanlegg. Se punkt 4.2.3. og tabell 2 for Gardermoen renseanlegg og tabell 3 for Kløfta renseanlegg i tillatelsen. Kravet til rensegrad for fosfor er satt til 93 % ut 2024, og økes til 98 % fra 01.01.2025 for Gardermoen renseanlegg. Dette inkluderer overløp i eller ved renseanlegget, slik det er beskrevet i forurensningsforskriften § 14-11 fjerde ledd.

Kravet til økt rensegrad for fosfor opprettholdes, men fristen utsettes fra 2021 til 2025, da oppstarten med arbeidet for å utvide kapasitet og bygge et filtrerings-/etterpoleringstrinn ved Gardermoen renseanlegg ble forsinket, på bakgrunn av konflikten vedrørende framtidig bruk av areal ved renseanlegget. Ullensaker kommune og Oslo Lufthavn måtte komme til enighet om

arealbruken før en utvidelse av Gardermoen rensesanlegg kunne igangsettes. Det nye filtrerings-/etterpoleringstrinnet til Gardermoen rensesanlegg vil være helt avgjørende for å oppfylle hovedkravet som Fylkesmannen har satt til fremtidige utslippsreduksjoner. Ved utvidelse og oppgradering av Gardermoen rensesanlegg vil rensesanlegget dimensjoneres for 124.500 pe BOF₅ for å etterkomme den økte belastningen fram mot 2050.

Det er viktig at Ullensaker kommune ikke kommer på etterskudd på behandlingsskapasitet fram til utvidet rensesanlegg står klart i 2025. Ullensaker kommune må vise at det gjennomføres optimaliseringstiltak for å redusere sine utslipp fram til oppgradert og utvidet rensesanlegg står klart. Rensesanleggene må klare belastningen fra de økte tilførselene fra økt befolkningsvekst, klimautfordringer og økt påslipp fra næring og industri. Kommunen må sikre å være i forkant ved å optimalisere rensesanleggene slik at de samlede utslippsmengdene til Leiravassdraget holdes på et minimum. Handlingsplan for optimalisering av Gardermoen rensesanlegg og Kløfta rensesanlegg skal ligge klart innen 01.11.2020, se tillatelsen punkt 4.2.2.

Forurensningsforskriften § 14-6 setter krav til at utslipp til følsomt område (følsomt område er definert i vedlegg 1 punkt 1.2 til kapittel 11) skal gjennomgå sekundærrensing. Dette innebærer rensing av organisk stoff, BOF₅ og KOFcr. Resipienten Leira er underlagt det som forskriften definerer som følsomt område, og sekundærrensekravet vil derfor gjelde for alt utslipp innenfor tettbebyggelsen. Vi kommer nærmere tilbake til utslippet i Leira i vedtakets del om vurderinger etter vannforskriften.

Mikroplast

Gardermoen rensesanlegg er biokjemisk rensesanlegg, som vil benytte biomedier ved rensing. Det er i tillatelsen satt som krav at det skal sikres at plastmedium ikke kommer på avveie i forbindelse med denne renseteknologien, se tillatelsen punkt 6.1.

Rapportering

Kommunen plikter å ha kontroll på sitt utslipp, og skal rapportere årlig til Fylkesmannen som forurensningsmyndighet. Kravet ligger i tillatelsen kapittel 13. I tillegg til egenkontrollrapportering via Altinn skal kommunen også sette opp et utslippsregnskap i årsrapport. Skjema for årsrapport finner kommunen på Fylkesmannen sine hjemmesider, se henvisning i tillatelsen. Årsrapport skal sendes inn som vedlegg til egenkontrollrapportering via Altinn,

Fylkesmannen vil følge opp overholdelse av krav satt i tillatelsen gjennom tilbakemelding på egenkontrollrapporter, samt forurensingstilsyn.

Konsekvenser for naturmiljøet

Naturmangfoldloven § 8 stiller krav om at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Vi har vurdert kommunens avløpsutslipp etter naturmangfoldloven. Vi har foretatt søk i naturbase, gjennomført 20.januar 2020. Søket viser at Romerike landskapsvernområde ligger sør for Gardermoen rensesanlegg og sør for E16 og fv.460, og omfatter en av landets største og best-utviklede gråor-heggeskoger i liskog/ravinedal-utformingen. Landskapsområdet er vurdert som en svært viktig naturtypelokalitet (A). Naturtypelokaliteten inneholder flere sjeldne og truede naturtyper og arter. Lanskapsverneområdet er yngleområde for blant annet dvergspett, bøksanger, løvmeis, rosenfink (VU - sårbar) og kjernebiter. Det er også beiteområde for elg. Fylkesmannen anser ikke at

utvidelse av Gardermoen rensesanlegg og utslipp til Leira vil komme i konflikt med Romerike landskapsvernområde.

Leira er et viktig bekkedrag som er tilholdssted for andefugler som yngle-, beite- og rasteområde. Elven er i all hovedsak stilleflytende med leirbunn. Elven og dens kantsoner er også viktig for spurvefugler, spetter og noen vadefugler. Avløpssystemet er omfattende, og det vil være steder på nettet hvor avløpet vil kunne medføre forurensning i form av overløpsutslipp. Det er av denne grunn stilt krav til ledningsnett og pumpestasjoner i tillatelsens punkt 4.1. – og dette inkluderer alle overløp, herunder nødoverløp, som skal risikoklassifiseres av kommunen. Kommunen skal ha utslippskontroll på overløp, og skal kunne dokumentere eventuelle utslipp.

Det at en samler mange små utslipp til et større utslipp etter rensing fra et kommunalt avløpsrensanlegg i hovedresipient Leira har gjort at det blir mindre negative påvirkninger av naturmangfoldet i bekkeresipientene. Endring av avløpsstruktur, oppgradering og utbygging av Gardermoen rensesanlegg med etablering av filtreringstrinn vil bedre rensingen og således minke forurensningstrykket på resipient.

Vi anser at § 9 om føre var prinsippet blir ivaretatt gjennom vilkår stilt i tillatelsen. Kommunen plikter likevel å holde seg oppdatert på avløpsteknologi, og benytte de mest miljømessige best tilgjengelige teknikker som gjelder for denne type virksomhet.

Når det gjelder § 10 i loven vedrørende samlet belastning anser vi at bestemmelsen er sikret gjennom de vilkår vi har satt til rensanlegget og krav til tiltaksplaner for å optimalisere anlegget. Likeledes § 11 om kostnader og § 12 om miljøteknikk er avklart gjennom de vilkårene som er fastsatt i tillatelsen.

Selv om utslippene er innenfor de fastsatte utslippsgrensene, plikter kommunen å redusere utslippene så langt som mulig uten urimelige kostnader. Det samme gjelder utslipp av forurensningskomponenter som det ikke er fastsatt grenseverdier for gjennom særskilte vilkår.

Vurdering etter vannforskriften

Tiltaket er en del av Leiravassdraget i strekningen Leira nedstrøms Krokfoss (Vann-Nett ID 002-3384-R). Leira nedstrøms Krokfoss har moderat økologisk tilstand og ukjent kjemisk tilstand. Vannprøver tatt i Leiravassdraget mellom 2012 og 2018 viser dårlig tilstand for nitrogen, og svært dårlig for fosfor. Tilstanden hos fisk i nedre deler av Leira viser også svært dårlig tilstand.

Vannkvalitetsmålet om god miljøtilstand i vannforskriften er et forpliktende mål som skal oppfylles så langt det er teknologisk og samfunnsøkonomisk mulig. Vannforskriften § 4 sier at *«tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand»*. Leira nådde ikke miljømålet om god kjemisk og økologisk tilstand innen 2015, og vannområdet har derfor stort fokus på å redusere tilførsler av næringsstoffer til elven. Det er gitt utsatt frist til å nå miljømålene siden stor grad av leirepåvirkning er naturtilstand i vassdraget. Miljømål skal nås innen 2022-2027.

Selv om det i dag er vanskelig å tallfeste hvor store utslippsreduksjonene må være for et leirpåvirket vassdrag som Leira skal oppnå god tilstand – vet vi at dagens samlede utslipp må vesentlig ned. Alle som bidrar til forurensning har plikt til å redusere sine utslipp slik at målet i vannforskriften kan nås. Den sterke befolkningsveksten og klimaendringer vil medføre en stor økning i utslipp, som medfører at rensiltak for å redusere veksten i de kommunale utslippene blir spesielt viktig fremover.

En stor utfordring i Leira har vært høye konsentrasjoner av tarmbakterier (E.coli/TKB). Til tider høyt bakterienivå sammen med forhøyet nivå av nitrogen og fosfor, særlig i de nedre delene av Leira, skyldes i stor grad påvirkning fra spredt avløp og husdyrgjødsel.

Vi har vurdert utslippene etter krav i vannforskriften. Fylkesmannen har som forurensningsmyndighet for avløp fra større tettbebyggelser ansvar for å bruke myndigheten til å tilpasse utslippstillatelsen etter vannforskriftens krav. Med hjemmel i kapittel 14 i forurensningsforskriften kan Fylkesmannen sette strengere utslippskrav eller tilleggskrav utover minimumskravene i forskriften hvis nødvendig med hensyn på resipientforhold.

Ullensaker kommune gikk tidligere bort fra å flytte sitt avløpsutslipp ut av Leira til Glomma som er en mer robust resipient. Dette medførte at Fylkesmannen stilte krav om minst 98 % rensing av total fosfor, for å redusere restmengden av fosfor til Leira som er en sårbar resipient med utfordringer på tilførsler av næringssalter. At Kløfta renseanlegg overføres til Gardermoen renseanlegg medfører et større utslippspunkt oppstrøms i Leiravassdraget. Nedleggelsen av Kløfta renseanlegg fører derimot til at overløpsutslipp til Jeksla, en langt mer følsom resipient, opphører. Kravet til økt rensegrad for fosfor opprettholdes.

Renseanleggene Gardermoen og Kløfta står for de største punktutslippene sammenlignet med utslipp fra andre kommuner og andre kilder til Leiravassdraget. Kommunale utslipp fra Kløfta og Gardermoen avløpsrenseanlegg stod i 2018 for en tilførsel på over 36 tonn fosfor til Leira. Ved at Kløfta renseanlegg blir overført til Gardermoen renseanlegg vil de totale utslippsmengdene til Leira bli redusert. Dersom utslippet av fosfor fra Gardermoen reduseres med 98 %, sammenlignet med dagens 96%, er det estimert at det årlige utslippet av fosfor halveres (fra 1267 kg til 633 kg).

Dagens kapasitet på Gardermoen renseanlegg er 23.800 m³/d, med et gjennomsnittsutslipp på 185 l/s. Ved anleggsutvidelsen er det for dimensjonerende år (2050) beregnet et middelutslipp på 278 l/s og en ny kapasitet på 33.000 m³/d. Utslippspunktet vil ikke bli endret og vil være Leira nedstrøms samløpet med Tveia. Det vil ikke bli gjennomført tiltak på utslippsledning eller utslippspunkt. I praksis betyr dette at maksimalutslippet ikke vil bli endret fordi utslippene foregår batchvis med et fast volum som ikke kan økes. Når utslippene foretas, vil utslippsmengden fortsatt være 500 l/s.

Ullensaker kommune bruker ikke lenger ovenforliggende vassdrag til Leira som drikkevannskilde, noe som vil medføre at vannføringen i Leira vil øke. Dette kan gi en noe fortynnende effekt.

Fylkesmannen vurderer det slik at gjennom de krav som er satt i utslippstillatelsen til kommunalt avløpsvann for Ullensaker kommune, at vannforskriftens krav i §§ 4, 7 og 8 ikke er noen hinder for denne tillatelsen. Utslipp i forbindelse med avløpssektoren fra denne tettbebyggelsen, skal så fremt krav satt i tillatelsen overholdes, ikke være til hinder for at vannforskriftens miljømål skal kunne oppnås.

Samfunnsmessige hensyn

Gardermoen renseanlegg ligger ved Oslo Lufthavn på Jessheim. Anleggets gnr/bnr er 151/132 og deler av gnr/bnr 151/5 i Ullensaker kommune.

Etter forurensningsloven § 11 fjerde ledd skal virksomhet/aktivitet som forurensningsmyndigheten gir tillatelse til ikke være i strid med endelige planer etter plan- og bygningsloven. Det er en

forutsetning for tillatelse fra Fylkesmannen at det omsøkte tiltaket er i overensstemmelse med kommunenes reguleringsplan.

Reguleringsplan for Gardermoen renseanlegg er vedtatt 11.02.2020. Reguleringsplan plan-ID 446 gjelder gnr/bnr 151/132 og deler av gnr/bnr 151/5 i Ullensaker kommune. Hensikten med planen er å regulere areal til avløpsanlegg med teknisk infrastruktur for rensing av spillvann fra Ullensaker og Nannestad kommuner, samt kjemikalieholdig overvann fra Oslo Lufthavn fram mot ca. år 2100. I tilknytning til reguleringsplan har Ullensaker kommune inngått tre avtaler (utbyggingsavtale, driftsavtale og makeskiftavtale) med Avinor som sikrer kommunen utvidelsesmuligheter fram til år 2100.

Deler av området reguleres til grønnstruktur – vegetasjonsskjerm, for å ha et skjermingsbelte langs E16 Flyplassveien og mot Oslo Lufthavn Gardermoen. Tilgrensende områder er flyplassens sikringssone H190.

Forhold knyttet til naturmiljø og kulturminner vil håndteres i byggesaken i Ullensaker kommune.

Ved skifte av anleggseier

Dersom anleggseierskap skal overdra fra kommunen til ny eier, eksempelvis et interkommunalt selskap, skal dette meddeles Fylkesmannen som forurensningsmyndighet. Den ansvarlige enheten i tillatelsen vil bli endret i henhold til ny eier.

Konklusjon

Fylkesmannen gir Ullensaker kommune tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann på særskilte vilkår.

Frister

Tabellen nedenfor gir oversikt over frister for gjennomføring av tiltak som tillatelsen krever. Tabellen viser til vilkårpunkter i tillatelsen.

Referanse til vilkårpunkter	Tiltakstyper	Frister
2.6. Internkontroll	Holde internkontrollen oppdatert.	Årlig gjennomgang og oppdatering ved endringer
3.1. Miljøriskovurdering	Krav til klimatilpasset miljørisikovurdering.	Sikre at miljørisikovurderingen er dekkende for krav i gjeldende tillatelse
3.2. Overordnet avløpsplan med handlingsdel	Krav til overordnet avløpsplan (hovedplan).	Gjennomgått og om nødvendig oppdatert iht gjeldende tillatelse
3.3. Tiltaksplaner	Krav til tiltaksplaner.	Gjennomgått og om nødvendig oppdatert iht gjeldende tillatelse

4.1.2. Utslipsreducerende tiltak for overløp	Krav til risikoklassifiseringssystem av overløp.	Løpende oppfølging
4.2.1 Dimensjonering og overføring		
Dimensjonere Gardermoen renseanlegg for å klare økt belastning	Oppgradere Gardermoen renseanlegg slik at anlegget er dimensjonert for år 2050.	01.01.2025
Nedleggelse av Kløfta renseanlegg	Kløfta renseanlegg overføres Gardermoen renseanlegg.	01.01.2025
4.2.2. Tiltak for optimalisering	Krav til handlingsplan for å forbedre og optimalisere eksisterende renseanlegg for å redusere utslipp, til ny løsning er ferdigstilt	01.11.2020
4.2.3. Grenseverdier for utslipp	Krav til utslipp og prøvetaking.	Løpende oppfølging
Skjerpning av renskrav for fosfor	Minst 98%-årlig middelværdi av total fosfor (tot.P).	01.01.2025
4.2.8. Påslipp	Krav til vurdering av påslipp i miljørisikovurderingen.	Løpende oppfølging
9.1. Etablering av beredskap	Krav til oppdatert beredskapsplan.	Løpende oppfølging
12. Resipientundersøkelse og overvåking	Krav til årlig program for overvåking.	mars hvert år
13. Rapportering	Rapportere avløpsdata via Altinn. Rapportering til Fylkesmannen (årsrapport).	mars hvert år

Vedtak om tillatelse

Fylkesmannen gir Ullensaker kommune ny tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Ullensaker tettbebyggelse tilknyttet Gardermoen renseanlegg. Dette inkluderer vilkår for drift av det totale avløpssystemet knyttet til utslipp fra tettbebyggelsen.

Tillatelsen med vilkår følger vedlagt dette brev. Tillatelsen gis med hjemmel i forurensningsloven § 11 og forurensningsforskriften kapittel 14 *Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelse* § 14-4. Vilkår i tillatelsen er satt med hjemmel i forurensningsloven § 16.

Tillatelsen gjelder fra dags dato og erstatter tillatelse gitt av Fylkesmannen den 20.01.2015 i sin helhet. Fylkesmannen trekker derfor tilbake tillatelsen datert 20.01.2015 med hjemmel i forurensningsloven § 18 tredje ledd.

Fylkesmannen har ved avgjørelse om tillatelse skal gis og ved fastsetting av vilkårene, lagt vekt på de forurensningsmessige ulempene, sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket vil medføre.

Det kan foretas endringer av denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringene skal være basert på skriftlig saksbehandling og forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført.

At forurensning er tillatt utelukker ikke erstatningsansvar for skade og ulempe eller tap forårsaket av forurensninger, jf. forurensningsloven § 56.

Brudd på tillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79.

Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel om gebyr dato 26.06.2019. Vi varslet sats 5. I 2020 utgjør sats 5 kr 66 600,- for behandling av søknaden.

Fylkesmannen vedtar at forurensningsforskriftens § 19-4 sats 5 kommer til anvendelse i denne saken. Ullensaker kommune skal betale kr 65 600,- for Fylkesmannens arbeid med tillatelsen. Hjemmel for vedtaket er forurensningsforskriften § 39-3, jf. § 39-4.

Ressursbruk knyttet til saksbehandlingen er lagt til grunn ved fastsettelse av gebyrsats. Herunder hører gjennomgang av søknaden, møter og korrespondanse med søker, høring av saken samt endelig ferdigstillelse av tillatelsen. Innsats fra andre fagpersoner hos Fylkesmannen inngår også.

Miljødirektoratet vil ettersende faktura.

Klageadgang

Vedtak om tillatelse og gebyr kan etter forvaltningslovens regler om klage, påklages av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram, eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Fylkesmannen eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages.

Ved klage på valg av gebyrsats skal tilsendt faktura betales til fristen. Miljødirektoratet vil refundere eventuelt overskytende beløp dersom klagen imøtekommes.

En eventuell klage vil bli behandlet av Miljødirektoratet, men skal sendes vis Fylkesmannen i Oslo og Viken.

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg (e.f.)
seksjonssjef

Anette Strømme
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1 Utslippstillatelse for Ullensaker kommune for utslipp av kommunalt avløpsvann

Referanser i dokumentet

L13.03.1981 nr. 6 Lov om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven)
L10.02.1967 Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
F06.12.1996 nr. 1127 Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)
L11.06.1976 nr. 79 Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)
F01.06.2004 nr. 931 Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
F04.07.2003 nr.951 Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav (gjødselvarerforskriften)
L19.06.2009 nr. 100 Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)
F15.12.2006 nr. 1446 Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften)
Rundskriv nr. T-3/12, dato: 21.11.2012, Klima- og miljødepartementet

Kopi til
Nannestad kommune